

LOKALNE MAPY KULTURY POWIAT OPATOWSKI

Jacek Bieliński

Marek Troszyński

FUNDACJA
WIEDZA LOKALNA^o

Zrealizowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

OBSERWATORIUM
KULTURY

Partnerem projektu
Lokalne mapy kultury - powiat opatowski
było **Starostwo Powiatowe w Opatowie**

Powiat Opatowski

POWIAT OPATOWSKI

SPIS TREŚCI

PROJEKT: KULTURA I MAPY	5
Co my tu rysujemy, czyli co to jest kultura	6
Ocena oferty kulturalnej w powiecie	7
MAPY KULTURY, MAPA KULTUR	8
Kultura festynów	8
Kultura zabytków	13
Kultura lokalności	15
Kultura globalnej telewizji i lokalnego radia	19
Kultura nowych mediów	26
Kultura pieniądza	28
Kultura współpracy	30
PODSUMOWANIE BADANIA - WNIOSKI	32
Badanie jakościowe (eksploracyjne)	32
Badanie ilościowe (reprezentatywne dla społeczności powiatu)	33
NOTA METODOLOGICZNA	35
Badanie jakościowe	35
Badanie ilościowe	36
Powiat opatowski – instytucje i wydarzenia kulturalne	40
ANEKS – kwestionariusz wywiadu	48

PROJEKT: KULTURA I MAPY

Chcemy opowiedzieć Państwu o kulturze w powiecie opatowskim. O kulturze oglądanej z perspektywy mieszkańca tego powiatu. A ponieważ my – autorzy, a zapewne i część czytelników – jesteśmy przybyszami z zewnątrz, potrzebujemy mapy, by nie zagubić się w nieznanym nam terenie.

Prezentowane opracowanie jest efektem projektu 'Lokalne mapy kultury' realizowanego przez Fundację Wiedza Lokalna, dofinansowanego przez Narodowe Centrum Kultury w ramach programu Obserwatorium Kultury. Projekt trwał od lipca do listopada 2010 roku i był realizowany w partnerstwie ze Starostwem Powiatowym w Opatowie.

Nie jest naszym zamiarem pisanie sformalizowanego raportu badawczego, który będzie rozumiany jedynie przez garstkę specjalistów. Chcemy by efekt projektu – e-book, który właśnie Państwo czytacie – przybliżył nam wszystkim życie kulturalne powiatu opatowskiego, a mieszkańcom tego powiatu pomógł z innej perspektywy spojrzeć na swoją społeczność.

Ponieważ jest to jednak sprawozdanie z projektu badawczego, nie unikniemy pewnego sformalizowania struktury. Projekt składał się z rozmów z mieszkańcami powiatu zaangażowanymi w działalność sektora kultury, w tym ze sformalizowanego badania jakościowego (więcej w rozdziale 'Nota metodologiczna') oraz z reprezentatywnego dla społeczności powiatu sondażu telefonicznego.

Dla wygodyczytelnika opisu metodologii badań zamieściliśmy na końcu tekstu, tam też znajdziecie Państwo kwestionariusz,

który posłużył do przeprowadzenia sondażu oraz zestawienie instytucji sektora kultury powiatu opatowskiego.

W raporcie chcemy zachować wyraźny dwugłos. Prezentujemy Państwu tekst – mapę, która zarysowuje zagadnienia ważne dla kultury powiatu. W poszczególnych rozdziałach przytaczamy wypowiedzi naszych rozmówców, które, jeżeli cytowane dosłownie, są wyraźnie wyodrębnione (wcięcie tekstu i cudzysłów). Ten porządek dyskursu bazujący na subiektywnych opiniach jest kontrolowany analizą danych pochodzących z reprezentatywnego badania ilościowego. Drugą część narracji, dla wyraźnego rozróżnienia umieszczamy w obramowaniu.

Próbując wcielić się w role kartografów kultury przystępujemy do rysowania mapy. Trudno jest nam – przybyszom z zewnątrz przenieść na papier bogactwo życia kulturalnego prawie 60 tysięcy ludzi, mieszkańców powiatu. Ze względu na ograniczenia projektu skupiamy się raczej na kluczowych punktach, które poprowadzić nas mają przez drogi powiatu. Daleko nam do ambicji kartografów ze stron utworu Borgesa, którzy nie potrafiąc odróżnić kwestii ważnych od mniej istotnych zapamiętali się w tworzeniu mapy równej królestwu.¹

1. por. Jorge Luis Borges, O ścisłości w nauce, w: tegoż, Twórca, Warszawa 1998.

CO MY TU RYSUJEMY, CZYLI CO TO JEST KULTURA

Nie, nie rozpoczniemy tego rozdziału od przytoczenia kilkudziesięciu definicji kultury. Pominiemy też rozliczne spory akademików, jak kulturę należy opisywać, co w kulturze najważniejsze, bez czego nie może się ona funkcjonować. Musimy jednak zarysować tematykę raportu o kulturze, dookreślić rozumienie tak często przez nas używanego słowa.

Przynajmniej jedno odwołanie do nauk społecznych jest konieczne. Musimy przywołać rozróżnienie na **atrybutywne i dystrybutywne** rozumienie kultury. Atrybutywne, czyli kultura jest atrybutem, cechą ludzkości jako takiej, kultura jest jedna (ogół wytworów człowieka). Mówimy: 'Ludzie mają kulturę'. Dystrybutywne, gdy kulturę rozumiemy jako zbiór cech określonej zbiorowości, jest wiele kultur, każda zbiorowość może wytworzyć własną kulturę. Mówimy: 'Kultura polska jest w lepszej kondycji niż kultura amerykańska'. W naszym myśleniu o kulturze dominuje to drugie podejście. Dzięki temu możemy pozwolić sobie na porównywanie kultur, porządkowanie ich według wybranych wartości. Dzięki temu możemy narysować na mapie obszary problemowe, nazwać je 'kulturami' i spróbować wyjaśniać ich specyfikę.

Jednak najważniejsza jest próba spojrzenia oczyma naszych rozmówców. Takie pojmowanie poszczególnych zjawisk i kategorii, jakim posługują się oni w codziennych rozmowach. Dlatego szukając sposobów zrozumienia pojęcia 'kultury' pytaliśmy o to mieszkańców powiatu. Część z nich to byli 'profesjonalni uczestnicy kultury', czyli osoby, których praca zawodowa związana jest z tą właśnie aktywnością człowieka. Opisując swoje działania zawodowe wskazywali oni jednocześnie jak rozumieją kulturę.

Wśród odpowiedzi możemy się doszukać czterech płaszczyzn rozumienia kultury:

- odniesienia do kultury wysokiej i dziedzictwa narodowego (spotkania literackie, spotkania dla koneserów),
- działania upowszechniające kulturę „praca dla ludzi”, w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży, zachęcanie do uczestnictwa w kulturze, „działanie na miarę potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności”,
- współpraca z instytucjami kultury,
- kultura jako ten element życia, który pozwala nam oderwać się od zajęć dnia codziennego, zrobić coś dla innych i z innymi.

Ludzie, którzy nie są zawodowo związani z sektorem kultury rozumieją ją w sposób zbliżony do ostatniego z powyższych. Kulturę jak każde inne zjawisko dostrzegamy w tych fragmentach, które bezpośrednio nas dotyczą. Dlatego rozmawiając o kulturze Opatowianie wspominają o własnych doświadczeniach: czytaniu książek, oglądaniu filmów czy spektakli teatralnych, plenerowych imprezach kulturalnych. Ale kultura to także udział w wydarzeniach sportowych (pod warunkiem, że uczestniczymy w nich 'w sposób kulturalny', czyli kontrolujemy nasze zachowania), a nawet przygotowanie i podanie posiłków.

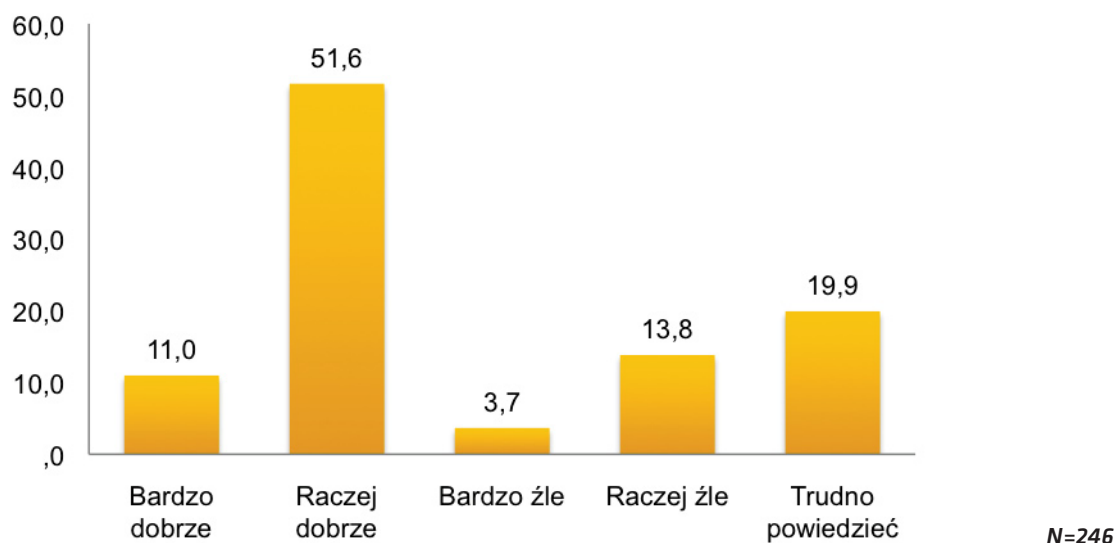
Mamy tu zatem kulturę rozumianą zarówno jako wytwarzanie kultury, jak i w niej uczestniczenie.

OCENA OFERTY KULTURALNEJ W POWIECIE

Zacznijmy od najważniejszego pytania naszych badań – próby ustalenia, czy mieszkańcy powiatu są zadowoleni z oferty kulturalnej jaką otrzymują. Kwestię oceny wystawiamy ‘przed nawias’, traktując ją jako część wstępu. Dzięki temu w dalszej części raportu będziemy jedynie opisywać i porównywać, oceny zostawiając czytelnikom.

Ponad połowa respondentów oceniła ofertę kulturalną w powiecie pozytywnie. Raczej dobrze oceniło ją 51,6% respondentów a bardzo dobrze 11%. Negatywne oceny wyraziło łącznie niecałe 17,5% respondentów. Niemal 20% osób badanych nie miało zdania w tej sprawie.

Wykres 1. Jak ogólnie rzecz biorąc oceniliby/łaby P. ofertę kulturalną w powiecie opatowskim?

Co bardzo ciekawe, ocena oferty kulturalnej w powiecie nie jest zależna od poziomu dochodów osoby odpowiadającej. Nasze badanie wyraźnie przeczy starej tezie, że bogaci są bardziej zadowoleni, bo stać ich na różnorakie ‘imprezy kulturalne’, a osoby biedne bardziej krytycznie odnoszą się do prezentowanej oferty. Ocena oferty kulturalnej powiatu nie zależy również od tego, czy rozmawialiśmy z mieszkańcami Opatowa, Ożarowa czy innych miejscowości powiatu.

Odpowiedzi poszczególnych osób były podobne bez względu na miejsce zamieszkania.

Ludzie są ‘raczej zadowoleni’. Nie wiemy jeszcze dlaczego są zadowoleni, ani z których konkretnie elementów oferty kulturalnej cieszą się najbardziej. By to ustalić przyjrzymy się poszczególnym elementom rysującym się na naszej mapie.

MAPY KULTURY, MAPA KULTUR

Przystępując do tego projektu założyliśmy, że przygotujemy opis uczestnictwa w kulturze mieszkańców konkretnego powiatu, starając się odtworzyć obraz widziany ich oczyma. Rezygnujemy z tradycyjnych dla badań uczestnictwa w kulturze kategorii, podziałów, odniesień. Nie chcemy też naśladować sprawozdawczości, nie próbujemy zastąpić Głównego Urzędu Statystycznego.

Mapa, którą przedstawiamy opiera się na miejscach / punktach, które odnaleźliśmy w powiecie opatowskim. Część z nich można również wskazać w innych miejscach Polski, część jest właściwa tylko dla Opatowa i okolic.

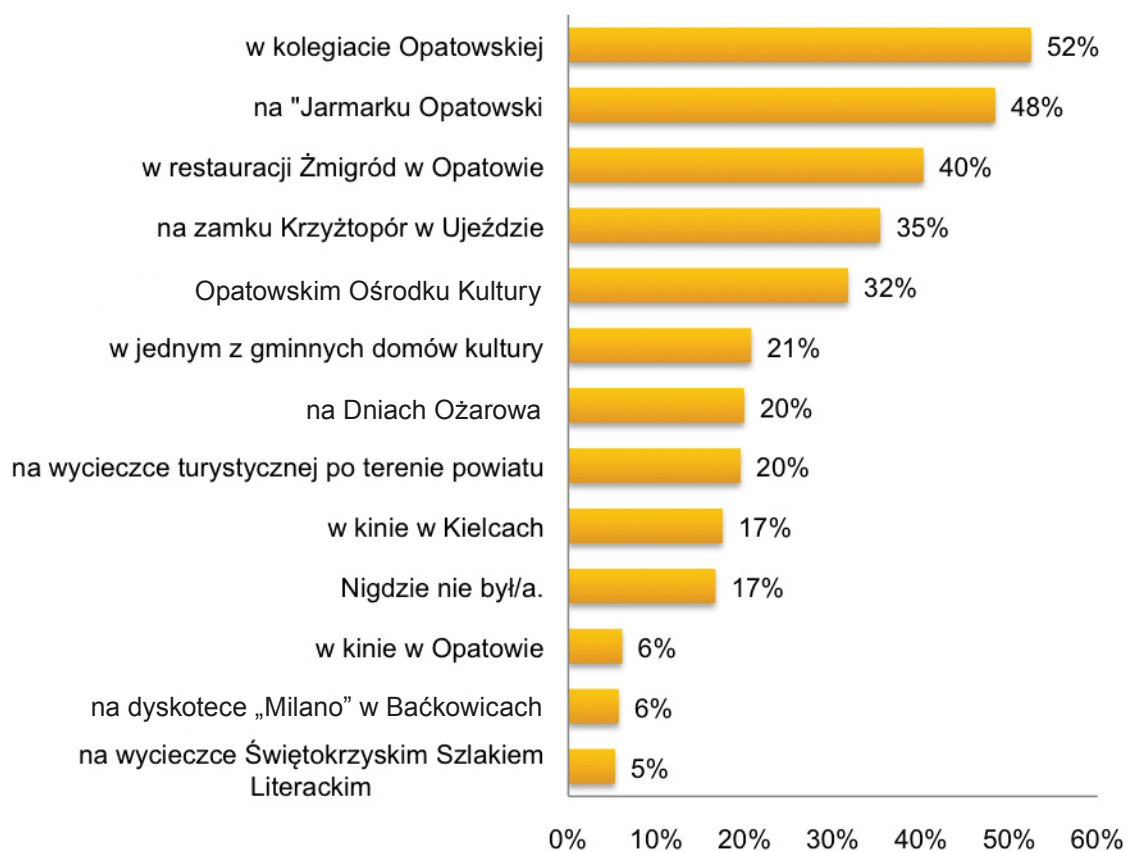
KULTURA FESTYNÓW

Różne są formy uczestnictwa w kulturze mieszkańców powiatu opatowskiego. Warto zacząć od najpopularniejszych, czyli takich, w których bierze udział najwięcej osób. Najpopularniejsze, a przez to na mapie najbardziej wyraźne. Festyny.

W Opatowie jest to Jarmark Opatowski, w Ożarowie – Dni Ożarowa. Imprezy, które przyciągają tłumy mieszkańców. Sprawdziliśmy w badaniu telefonicznym, jak wiele osób zanotowało w pamięci swój udział w tych wydarzeniach. Przy tej okazji zapytaliśmy również o inne ‘atrakcje kulturalne’ powiatu, tak by móc określić ich popularność.

Największa część osób badanych stwierdziła, że w ciągu ostatniego roku odwiedziła Kolegiatę Opatowską. Osoby te stanowiło 52% respondentów. Nieco mniejszy odsetek respondentów (48%) stwierdził, że uczestniczył w Jarmarku Opatowskim. 40% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatniego roku była w restauracji Żmigród w Opatowie. Stosunkowo dużą popularnością cieszył się także Zamek Krzyżtopór w Ujeździe. 35% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatniego roku było na zamku. 32% osób, które uczestniczyły w badaniu wskazało, że w ciągu ostatniego roku było w Domu Kultury w Opatowie, a 21% w jednym z Gminnych Ośrodków Kultury.

Wykres 2. Czy w ciągu ostatniego roku był P.:

N=246

W Dniach Ożarowa uczestniczyło 20% mieszkańców powiatu, , podobnie 20% uczestniczyło w wycieczce turystycznej po terenie powiatu. 17% respondentów było w kinie w Kielcach, jednocześnie kino w Opatowie odwiedziło jedynie 6% badanych. 6% respondentów było na dyskoteci „Milano” w Baćkowicach i 5% było na wycieczce Literackim Szlakiem Świętokrzyskim. Aż 17% respondentów zadeklarowało, że nie było w żadnym z wymienionych miejsc, ani nie uczestniczyło w żadnej z wymienionych imprez.

Bez wątpliwości ważną rolę w życiu kulturalnym miasta pełni Jarmark Opatowski. Aż 74% mieszkańców gminy Opatów pamięta, że w ostatnim roku uczestniczyli w tym wydarzeniu. Podobną rolę pełnią 'Dni Ożarowa' dla mieszkańców tej gminy. Jeżeli spośród wszystkich odpowiedzi na to pytanie wybierzemy tylko odpowiedzi mieszkańców gminy Ożarów, to okazuje się, że również 74% z nich deklaruje udział w ostatnim festynie.

Nie tylko liczba widzów wyróżnia to wydarzenie. Występ gwiazdy muzyki pop, który wieńczył Jarmark Opatowski zrobił duże wrażenie na widzach. W trakcie rozmów przeprowadzanych w ramach badania Opatowianie zwracali uwagę na występy dzieci (zespoły wokalne, taneczne, soliści), które prezentowały swoje umiejętności w ramach programów przygotowywanych przez szkoły. Młodzi ludzie opowiadali, jak ważne dla nich są publiczne występy, możliwość zaprezentowania ze sceny własnych umiejętności. Dla wielu uczniów doroczny festyn to jedyna taka możliwość. Bezdyskusyjne zdają się być zalety tego typu imprez kulturalnych – nie tylko umożliwiają zdecydowanej większości mieszkańców gminy spotkanie się w jednym miejscu i kontakt z muzyką, ale również pozwalają młodym ludziom na zdobycie zasobów (kapitału społecznego i kulturowego) procentujących w dalszym funkcjonowaniu w lokalnej społeczności.

„ta gwiazda przyciąga publiczność, a w międzyczasie można coś swojego sprzedać”

Zwolennicy tej formy organizowania życia kulturalnego miasta zwracają uwagę na możliwość zaprezentowania swoich dokonań przed szerszą publicznością przez miejscowych artystów, zebranie większości mieszkańców miasta w jednym miejscu i czasie, co powinno skutkować wzmocnieniem poczucia przynależności do wspólnoty.

Nie wszyscy są jednak zachwyceni kulturą festynów. Pojawiły się głosy przeciwników, którzy krytycznie odnoszą się do tego typu rozrywki. Padały pytania:

„czy ten typ kultury / rozrywki – festyny dla jak największej liczby mieszkańców – można bez wątpliwości określić jako ‘wydarzenie kulturalne’?”

W opiniach osób nastawionych nieprzychylnie do festynów, tego typu imprezy raczej oddalają społeczność od uczestnictwa w kulturze, dostarczają niewłaściwych wzorców. Część widzów traktuje tego typu wydarzenie jako imprezę towarzysko-gastronomiczną, swą aktywność ograniczając do 'kiełbasek i piwa'.

„jeżeli chodzi o kulturę w powiecie mam negatywne odczucia: jarmark nie był imprezą kulturalną, lało się tylko piwo, gorąca kiełbaska, to była impreza niekulturalna, mierny park rozrywki ściągnięty z Czech, jakieś zespoły ze szkoły i gwiazda za grube pieniądze”

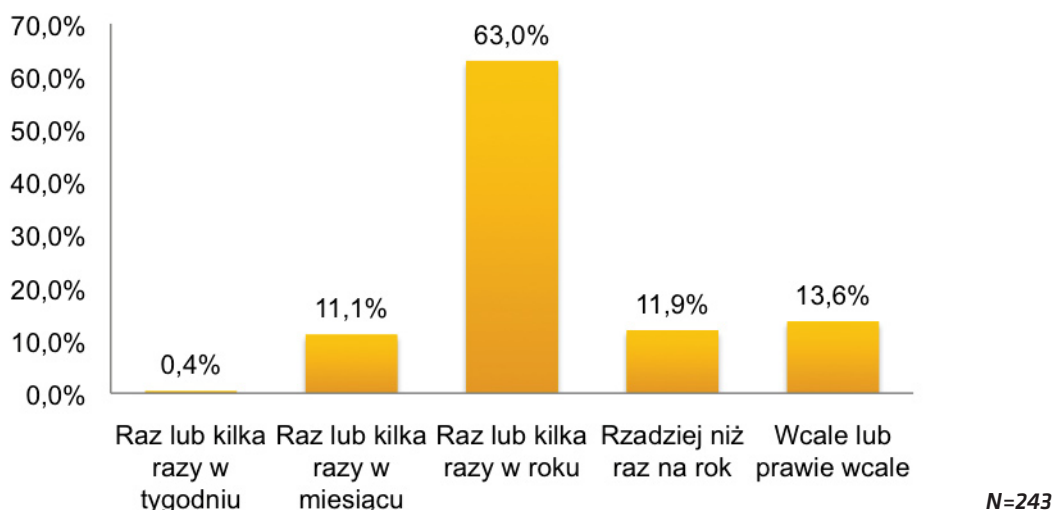
„w trakcie festynu robimy takie rzeczy, na jakie nie pozwolilibyśmy sobie na ulicy”

Ta ostatnia uwaga pokazuje zagrożenia, jakie, w przekonaniu części mieszkańców niesie ze sobą czas karnawału. Oczywiście nie mamy tutaj do czynienia z sytuacją typu 'zrobimy festyn, albo nic nie będzie'. Krytycy festynów wskazują na alternatywne rozwiązania, inne formy kultury, rozrywki, sposobów wspólnego spędzania wolnego czasu.

Nie sposób o tym dyskutować nie odwołując się do kwestii finansowych. Koszty przeprowadzenia dużej imprezy plenerowej dostrzegają nie tylko zawodowi animatorzy kultury („ta pozycja powinna być wyłączona z budżetu kultury gminy, przecież to wydarzenie nie tylko kulturalne”), ale także uczestnicy festynu. W Ożarowie sytuacja jest nieco odmienna, rozmówcy wskazywali na współpracę ze sponsorem (Cementownia Ożarów), co pozwoliło uzupełnić budżet imprezy. Tym niemniej dylemat 'jedna duża impreza plenerowa dla wszystkich' czy 'wiele małych wydarzeń kulturalnych' dla części naszych rozmówców jest niemożliwy do jednoznacznego rozstrzygnięcia. W praktyce zwyciężają jednak festyny.

63% respondentów uczestniczy w wydarzeniach i imprezach kulturalnych na terenie powiatu opatowskiego raz lub kilka razy w roku. Niecałe 12% osób zadeklarowało, że uczestniczy w tego typu wydarzeniach rzadziej niż raz w roku, a nieco ponad 13% stwierdziło, że wcale nie uczestniczy w imprezach kulturalnych na terenie powiatu. 11% respondentów stwierdziło, że w imprezach kulturalnych odbywających się na terenie powiatu opatowskiego uczestniczy raz lub kilka razy w miesiącu.

Wykres 3. Jak często uczestniczy P. w imprezach kulturalnych na terenie powiatu?

Kolejne dane pokazują, że omawiany powyżej festyn jest często jedyną imprezą kulturalną, w której mieszkańcy powiatu biorą udział. To oczywiście argument przemawiający zdecydowanie za organizowaniem dużych imprez plenerowych.

Pojawia się w tym kontekście kwestia, do której szerzej wrócimy w rozdziale poświęconym kulturze współpracy. Powiat opatowski składa się z 8 gmin, w większości z nich odbywają się imprezy masowe. Dlaczego zatem mieszkańcy powiatu tak rzadko biorą udział w imprezach w sąsiednich gminach? Odpowiedź znajdziemy spoglądając na kalendarz wydarzeń kulturalnych w powiecie. Przykład z tego roku i 2 największych miast w powiecie:

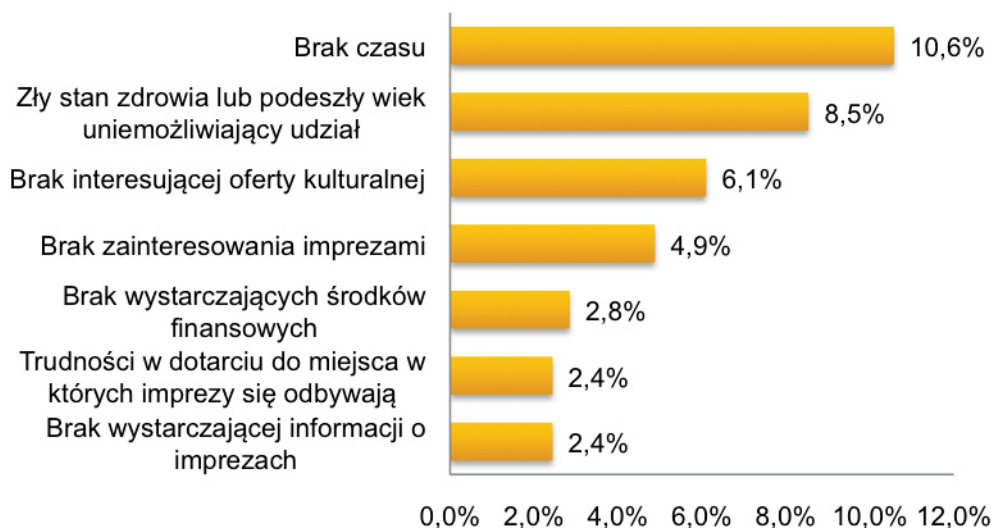
- Opatów – Jarmark Opatowski, 10-12 września 2010,
- Ożarów – Dni Ożarowa, 11-12 września 2010.

Warto rozważyć koordynację dużych projektów kulturalnych na poziomie całego powiatu, o czym jeszcze napiszemy w dalszej części raportu.

Co siódmy mieszkaniec powiatu twierdzi, że nie bierze udziału w imprezach kulturalnych. Dotyczy to również omawianych tu szerzej imprez masowych. Zobaczmy, w jaki sposób nasi rozmówcy uzasadniali swój brak aktywności.

Respondentów, którzy zadeklarowali, że nie uczestniczą w imprezach kulturalnych lub uczestniczą w nich rzadziej niż raz w roku zapytaliśmy o powody braku partycypacji w życiu kulturalnym powiatu. Jako główne powody nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych odbywających się na terenie powiatu opatowskiego respondenci wskazywali brak czasu (10,6%), zły stan zdrowia lub podeszły wiek uniemożliwiający udział w tego typu imprezach (8,5%), brak interesującej oferty kulturalnej (6,1%). Niemal 5% respondentów stwierdziło, że nie jest zainteresowana imprezami kulturalnymi. Pozostałe powody braku uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych to: brak wystarczających środków finansowych (niemal 3%), trudności w dotarciu do miejsca, w którym odbywają się imprezy kulturalne (2,4%), brak wystarczającej informacji o imprezach (2,4%).

Wykres 4. Dlaczego nie uczestniczy lub uczestniczy P. rzadko w imprezach kulturalnych?

Zatem to brak czasu, a nie jak przypuszczało wielu z naszych rozmówców finanse jest główną przyczyną nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych powiatu. Warto zwrócić uwagę na nieliczną, ale jednak istniejącą

grupę ludzi, którzy nie znajdują dla siebie interesującej oferty kulturalnej. Warto pomyśleć nad rozszerzeniem oferty kulturalnej powiatu, by i tych ludzi włączyć w uczestnictwo w kulturze.

KULTURA ZABYTEKÓW

Powiat opatowski słynie ze swych zabytków, których nie można pominąć relacjonując życie kulturalne. Nie jest naszym zamiarem szczegółowy opis wszystkich znaczących zabytków ziemi opatowskiej. Biorąc za przykład Kolegiatę św. Marcina i zamek Krzyżtopór chcemy nakreślić rolę, jaką zabytki pełnią dla mieszkańców powiatu. Zaczniemy od krótkiej charakterystyki omawianych budynków.

Kolegiata św. Marcina - romański kościół parafialny pw. Świętego Marcina z Tours, najcenniejszy zabytek Opatowa. Posiada status kolegiaty – pierwsza wzmianka o kanonikach opatowskich pochodzi z roku 1206. Zaginęły ślady, kto był rzeczywistym fundatorem tej świątyni: jedni za Długoszem twierdzą, że syn Bolesława Krzywoustego książę Henryk Sandomierski, Krzyżownik, wybudował tu klasztor dla sprowadzonych z Jerozolimy Templariuszy. Inni przypisują kościół cystersom lub benedyktynom, jeszcze inni Alojzemu Duninowi synowi słynnego Piotra. Wybudowana w stylu romańskim świątynia zawiera wiele elementów gotyku oraz późniejsze renesansowe i barokowe szczegóły.²

Krzyżtopór - pałac mylnie zwany zamkiem w miejscowości Ujazd. Budowany w latach 1627-1644 przez Krzysztofa Ossolińskiego, nigdy w pełni nie został ukończony. Jest to obszerny pałac w stylu włoskim typu palazzo in fortezza. Budowniczym, który sporządził plany i nadzorował wznoszenie pałacu był Wawrzyniec Senes. Od strony północnej przylegały niegdyś piękne ogrody w stylu włoskim. Obecnie pałac ma status trwałej ruiny. W dawnej klasyfikacji zabytków był zaliczony do klasy zerowej. Budowla jest ruiną o znacznym stopniu zachowania, stąd interesującą do zwiedzania. W jej skład wchodzi obszerne fortyfikacje: bastiony, fosa, ślady umocnień i mostów.³

Pytania, które warto postawić: "czy te duże zabytki o znaczeniu ogólnopolskim służą społeczności lokalnej?", "w jaki sposób korzystają z tego zasobu okoliczni mieszkańcy?"

Z jednej strony nasi rozmówcy dostrzegają potencjał tkwiący w znanych w całej Polsce zabytkach, z drugiej jednak przyznają, że te budynki stanowią drugoplanowe tło dla życia ludzi.

„do Krzyżtoporu przychodzą ludzie, szkoły występy dają, turnieje rycerskie (...) ludzie tutaj z zabytkami są opatrzeni, Krzyżtopór przez osoby mieszkające opodal nie jest postrzegany jako zabytek (sama tak miałam w Sandomierzu, dopiero kurs przewodnika otworzył mi oczy), ludzie wolą gdzieś dalej pojechać, coś innego zobaczyć”

W ciągu ostatniego roku w Kolegiacie było 87% mieszkańców gminy Opatów i 32% mieszkańców innych gmin. Dla zamku Krzyżtopór było to odpowiednio 50% i 27% mieszkańców. Te liczby pokazują nam 'obiektywnie' znaczenie zabytków dla mieszkańców powiatu, poparte wizytami na terenie zamku czy kościoła. Lecz jak to z liczbami bywa, nie pozwalają nam na zrozumienie postaw mieszkańców wobec słynnych budowli.

„mamy czym się pochwalić”, „nie jesteśmy anonimowi w Polsce”

„te zabytki są tak jakby pamiątką po naszych przodkach (...) można je też wykorzystać w inny sposób (np. turnieje rycerski), a to jest okazja do spotkania się”

„tu chodzi o to, co nasi przodkowie zrobili, mój dziadek chodził do kolegiaty, dbał o nią (...) pielęgnuje się dzieła naszych przodków”

Opisując stosunek lokalnej społeczności do zabytków musimy wyraźnie rozgraniczyć zabytki sakralne od świeckich. O ile kontekst historyczny jest dla obu sfer taki sam, to ich znaczenie w życiu ludzi jest całkowicie różne. Zabytki sakralne nadal pełnią swoją pierwotną funkcję. W kolegiacie odbywają

2. opis na podstawie artykułu w polskiej edycji Wikipedii, http://pl.wikipedia.org/wiki/Kolegiata_%C5%9Bw._Marcina_w_Opatowie, dostęp dn. 23.11.2010.

3. opis na podstawie artykułu w polskiej edycji Wikipedii, <http://pl.wikipedia.org/wiki/Krzy%C5%BCTop%C3%B3r>, dostęp dn. 23.11.2010.

sie msze święte, w których tłumnie biorą udział mieszkańcy. Tymczasem zamek Krzyżtopór to tylko nagromadzenie bezużytecznych kamieni (no, może trochę upraszamy).

„to też zależy jaki zabytek. inne jest podejście do Kolegiaty, a inne do ruin zamku Krzyżtopór. Tam ludzie miejscowi traktują to jako zło konieczne (...) po co to, drogi na pole nie ma”

Zabytki świeckie często niszczą, są rozbierane, wykorzystywane jako budulec. Rozmówcy z gminy Iwaniska skarżą się na trudności w utrzymaniu infrastruktury zamku (zdarzały się np. kradzieże sprzętu oświetleniowego).

W przypadku zabytków sakralnych postawa ludzi wobec dziedzictwa kulturowego jest zupełnie inna. To jednak cały czas miejsca kultu religijnego, codziennych doświadczeń sporej części mieszkańców powiatu. Choć pojawiały się też głosy wskazujące na niedogodności wynikające z sakralnego charakteru wielu budynków.

„w zabytku sakralnym nie zrobisz imprezy, nie zrobisz pleneru, nie zrobisz koncertu”

Gdy tylko trochę opukamy stare mury zabytków natychmiast widzimy, jak spod błyszczącej dumy z dziedzictwa przodków prześwituje realny problem – pieniądze.

Zabytki to są miejsca, które mogą tworzyć pieniądze, ale przede wszystkim to one same wymagają dużych nakładów finansowych. W przypadku budynków sakralnych sprawa jest dużo prostsza – istnieje właściciel, który decyduje o losach budynków, dba o konserwację i czerpie korzyści z ich funkcjonowania.

Jeśli chodzi o zabytki świeckie problem jest bardziej złożony. Pojawia się wiele problemów związanych z własnością tych budowli, możliwością / obowiązkiem restauracji, rozbudowy. W przypadku zamku Krzyżtopór właścicielem jest wójt gminy, ale niewiele jest realnych korzyści z zamku dla okolicznych mieszkańców. Pieniądze, które idą na odnowę zabytków znacznie lepiej mogą służyć wspólnocie, jeśli zostaną wydane na budowę infrastruktury wokół zamku.

„wykopią dołek, zasypią, a mieszkańcy stoją i pytają ‘po co’ (...) aha tyle, 12 mln, a my nie mamy po czym jeździć”

Ludzie w swoim myśleniu o publicznych inwestycjach nie widzą kategorii budżetowych, nie chcą dostrzec faktów, że pieniądze, które są przeznaczane na konserwację ruin nie mogą zostać wykorzystane na inne cele. Widzimy, że ‘marnowane’ są ogromne środki, bez korzyści dla społeczności.

Powstaje pytanie czy turystyka może stać się osią rozwoju powiatu / gminy? Tylko przy takim rozumieniu roli zabytków, jako atrakcji przyciągających turystów, a więc konsumentów realne staje się pozytywne oddziaływanie zamku na wspólnotę.

Być może niechęć / obojętność części okolicznych mieszkańców wobec Krzyżtoporu jest kwestią niewłaściwej polityki informacyjnej. Z jednej strony mamy świadomość tego, że zabytki są ważne dla nas, ale z drugiej strony nie bardzo wiemy, jak możemy wykorzystać tę przewagę.

Pomysły na rozwiązanie tego dylematu pojawiły się podczas spotkania przy ‘okrągłym stole’. Najprostsza recepta brzmi: „edukacja, edukacja, edukacja, bo w młodych przedsiębiorczych nasza nadzieja”. Ważną rolę może również spełnić skuteczna komunikacja z okolicznymi mieszkańcami. Tu nie wystarczy jednak przyjść i opowiedzieć, co warto zrobić. Muszą istnieć przykłady, ludzie, którym się udało, którzy osiągnęli sukces. Wtedy dopiero jest szansa na uruchomienie myślenia „im się udało, to i ja mogę”.

Jako podsumowanie dyskusji o finansowaniu zabytków w powiecie, zacytujmy głos jednej z uczestniczek dyskusji:

„musimy najpierw zarobić; najpierw pomyśleć, później zarobić, zrobić, a później możemy sobie sięść przy kominku i pomyśleć – jaka ładna pamiątka”

KULTURA LOKALNOŚCI

Kultura organizuje się wokół miejsc. Wspólne działanie, od zwykłego spotkania w rodzinnym gronie po odświeżone wyjście do teatru jest naszym uczestnictwem w kulturze. O miejscach, w których można się spotkać, wymienić opinie, zrobić coś wspólnie rozmawialiśmy z mieszkańcami powiatu.

Już w pierwszych dyskusjach pojawił się ważny problem: w ciągu ostatnich kilkunastu lat zmianie uległy zwyczaje mieszkańców powiatu. Wcześniej, a dotyczyło to w szczególności terenów wiejskich, życie społeczności organizowane było wokół wspólnie wykonywanych prac. Wspólne spędzanie czasu wolnego było ważną formą uczestnictwa w kulturze. Zespoły taneczne, pieśni i tańca, koła gospodyń wiejskich - te instytucje wypełniały przestrzeń kultury.

Dziś ludzie nie chcą spotykać się tak jak kiedyś. Obserwujemy zmianę stylu życia - ten argument pojawiał się bardzo często. Można stwierdzić, że odejście od kultury ludowej, żywego folkloru dokonało się za życia moich rozmówców. Przyczyn takiego stanu rzeczy upatrują oni w kilku aspektach:

- konsekwencja transformacji gospodarczej, czego efektem jest nie tylko odejście od gospodarki nakazowo-rozdzielczej, ale także od dotychczasowego stylu życia. Wzorce zaczęły napływać z mediów (głównie z telewizji) opierając się o amerykański model życia,
- wzrastająca mobilność społeczna (mobilność jest tu rozumiana jako cecha negatywna) - ludzie zmieniają miejsce zamieszkania, by 'gdzie indziej' ułożyć sobie życie, ale także popołudniami / na weekend wsiadają do samochodu, by 'gdzie indziej' spędzić wolny czas,

- nowe media (komputery i internet) zmieniły dotychczasowe przyzwyczajenia

„ żeby wyjść do kogoś, spotkać się, to jest jakiś wysiłek, a można przed komputerem z gg”

Ludzie widują się rzadziej, ale przecież nie przestali się spotykać. Zmieniły się nie tylko wspólnie odwiedzane miejsca, ale również funkcje poszczególnych przestrzeni społecznych. Możemy chyba powiedzieć, że horyzont oddalił się do przeciętnego mieszkańca powiatu. Obserwujemy większą łatwość w przemieszczaniu się, wynikającą, co oczywiste, z upowszechnienia się prywatnych środków transportu. Dzięki temu rośnie rola takich miejsc jak np. galeria 'Ostrowiec' w Ostrowcu Świętokrzyskim czy centra handlowe w Kielcach. Odległości rzędu kilkunastu / kilkudziesięciu kilometrów przestają mieć znaczenie. Mieszkańcy powiatu, którzy mogą sobie pozwolić na wyjazd do sąsiedniego miasta, raczej tam spotykają swoich znajomych.

Wracając do odniesień lokalnych widzimy wyraźnie odcisnięty w opowieściach obraz 'obiadu w restauracji' jako elementu kultury. Jednocześnie mocno dają się we znaki ograniczenia ekonomiczne „ ludzie z Opatowa to w weekend na piwko, zjeść obiad pogadać, a 'na tygodniu' to nie bardzo (dużo ludzi wyjechało), nie mają czasu”

„ja sobie przypominam w latach '60, ojciec był nauczycielem, matka nie pracowała, ale ojca raz na miesiąc było stać, by wziąć wszystkich i iść na obiad - w tej chwili ja, czteroosobowa rodzina, to ... niechętnie”

Co mówią nam o tym dane ilościowe?

Uczestnictwo w kulturze często badane jest poprzez sposoby spędzania wolnego czasu, w tym zachowania związane z rozrywką. Respondentom zadaliśmy pytanie o to, ile razy w ciągu ostatniego roku uczestniczyli w różnego typu wydarzeniach związanych z rozrywką, kulturą lub w miejscach związanych z tymi sferami życia. Mieszkańcy powiatu opatowskiego najczęściej uczestniczyli w prywatnych przyjęciach i spotkaniach w gronie przyjaciół (średnio 5 razy w ciągu ostatniego roku). Na drugim miejscu znalazło się uczęszczanie do biblioteki. Średnio, w ciągu ostatniego roku

respondenci poświęcili swój czas na wizytę w bibliotece niemal pięciokrotnie. Wybrali się z rodziną do restauracji średnio niemal trzy razy w ciągu ostatniego roku. Średnio, nieco ponad dwa razy byli na imprezie sportowej, niemal dwukrotnie w ciągu ostatniego roku poświęcili swój czas na działalność społeczną, tu rozumianą jako uczestnictwo w działalności organizacji pozarządowych, ale także jako działalność w komitetach rodzicielskich, czy organizacjach przykościelnych. Małą popularnością cieszą się takie formy spędzania wolnego czasu jak dyskoteki i imprezy taneczne. Średnio mieszkańcy powiatu opatowskiego w ciągu ostatniego roku byli na tego rodzaju wydarzeniach niemal dwa razy. Średnio, niemal dwukrotnie byli również na rodzinnych imprezach okolicznościowych takich jak chrzciny czy wesela oraz średnio więcej niż raz na imprezie plenerowej połączonej z wydarzeniami artystycznymi oraz nieco rzadziej niż jeden raz w ciągu ostatniego roku byli w kinie.

Wykres 5. Ile razy w ciągu ostatniego roku był/a P. - wartości średnie

N=246

Uczestnictwo w wydarzeniach i imprezach związanych z konsumpcją tzw. kultury wysokiej było średnio najniższe. Respondenci w ciągu ostatniego roku średnio rzadziej niż raz byli na wystawie, w galerii lub na wernisażu. Średnio rzadziej niż raz w roku byli na koncercie muzyki rozrywkowej oraz koncercie muzyki poważnej. Odsetek osób nieuczestniczących w żadnym z tego rodzaju wydarzeń wyniósł ok. 8,5%.

Widzimy zatem, że spędzanie wolnego czasu pozostało czynnością prywatną. Spotykamy się ze swoimi znajomymi, przyjaciółmi. Zdecydowanie rzadziej decydujemy się na wyjście z domu w celach towarzyskich. A skoro spotykamy się prywatnie, to spotykamy się najczęściej lokalnie.

Istotne dla życia społeczności pozostały wydarzenia związane z 'momentami granicznymi' w życiu człowieka – chrzciny, wesela, pogrzeby. W okolicy rozkwitają domy weselne, termin trzeba rezerwować z dużym wyprzedzeniem. Wesele na 300 osób traktuje się jako 'normalne'.

Choć i tu pojawia się nuta 'kiedyś to było lepiej':

„nie ma tak jak kiedyś, co było, że jak było wesele to cała wieś szła (...) podejrzewam, że ze względów ekonomicznych, bo to jest jednak duży wydatek”

Uczestnictwo w kulturze to także budowanie swego autorytetu w społeczności lokalnej. Wątek ten pojawił się w trakcie jednej z rozmów o kinie w Opatowie:

„Waldek – jego tata był nauczycielem i tutaj budował sobie autorytet; a teraz: wsiada i za chwileczkę go nie ma, gdyby ludzie utożsamiali się z miejscem swoim, to chcieliby oglądać filmy w swoim kinie, tu jest inaczej”

Świetnie widzimy tutaj działanie mechanizmu kontroli społecznej. Nauczyciel (przedstawiciel elity intelektualnej) miał dawniej świadomość, że jego zachowanie w przestrzeni publicznej jest oceniane, pozwala na potwierdzanie prestiżu i miejsca w hierarchii społecznej. Ale ten mechanizm działa pod warunkiem, że społeczność może kontrolować zachowania poszczególnych jednostek. Czyli w społecznościach zamieszkujących wspólny teren, dzielących lokalność.

Gdy zabraknie jednoczącego społeczność miejsca, uczestnictwo w kulturze odwołuje się już tylko do wewnętrznych przekonań i upodobań. A te równie łatwo realizować dziś we własnym domu. Oczywiście jest spora grupa mieszkańców powiatu, dla których te 'wewnętrzne przekonania i upodobania' są silnym imperatywem. Widzimy to analizując dane ilościowe.

Możemy tu zatem mówić o 'nomadyzmie na skale lokalną'. Nie tylko wielkie migracje (do dużych miast, do innych krajów Unii Europejskiej) opisywane szeroko przez socjologów

zmieniają strukturę społeczności i sposób funkcjonowania norm. Również podróże pomiędzy gminami / powiatami, praca w odległości kilkudziesięciu kilometrów od domu, praca w różnych miejscach – te elementy wpływają na miejsce jednostki w społeczeństwie.

I tu część naszych rozmówców upatruje przyczynę wszystkich nieszczęść (czyli niską aktywność kulturalną mieszkańców): ludzie nie utożsamiają się z miejscem, w którym mieszkają. Lub raczej należałoby powiedzieć – otoczeni globalną kulturą medialną coraz mniej utożsamiają się z miejscem, w którym mieszkają.

Ta sytuacja nie pozostawia nas bezradnymi. Rozwiązania nasuwają się same: trzeba propagować lokalność, pokazywać swoją odmiennność, chwalić się nią. Aby to zrobić, trzeba o lokalność, o lokalną tradycję zadbać, utrzymać ją i zrekonstruować. Pytaliśmy mieszkańców powiatu, z jakich elementów kultury, miejsc, zabytków są szczególnie dumni. Odpowiedzi utworzyły następującą listę:

- Kolegiata w Opatowie
- Zamek Krzyżtopór w Ujeździe,
- Nadwiślański Szlak Artystyczny,
- Rynek w Opatowie,
- Cmentarz w Janikowie,
- Cmentarz we Wszechświętych (w tej miejscowości chrzczony był Witold Gombrowicz)
- Czerwona Góra,
- Galeria p. Jałochy
- Galeria 'Pod Chmurką' Edka Ziarki w Mariuszowie
- kościółek w Wojciechowicach
- kościółek w Podkanowie
- restauracja Żmigród
- muzeum biskupa Chrapka w Woli Jastrzębskiej
- miejsce urodzin Gombrowicza
- Mikułowice – gen. Franciszek Kamiński,
- Bataliony Chłopskie

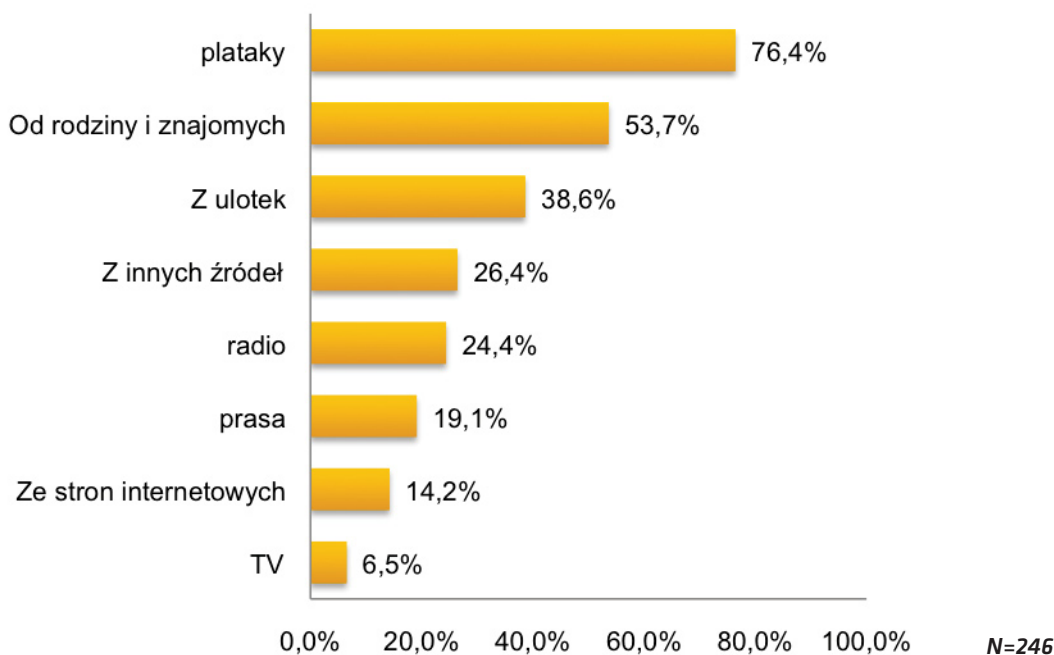
Nie możemy jednak zapominać, że dla pewnej grupy osób lokalność nie jest zasobem, a ograniczeniem. Nie chcą budować swojej tożsamości w oparciu o miejsce zamieszkania, tradycja i kultura nie jest ważnym elementem ich życia.

Jest jeszcze jeden aspekt naszych badań, który potwierdza silnie lokalny charakter życia kulturalnego powiatu. Pytaliśmy mieszkańców, skąd wiedzą o imprezach kulturalnych.

Spójrzmy na dane ilościowe:

Poprosiliśmy respondentów o wskazanie trzech źródeł informacji o wydarzeniach i imprezach kulturalnych w powiecie opatowskim. Najważniejszym źródłem informacji są plakaty. Aż 76% respondentów stwierdziło, że informacje o lokalnym życiu kulturalnym czerpie z plakatów pojawiających się w ich miejscu zamieszkania. Równie ważnym źródłem informacji są osobiste kontakty z rodziną i znajomymi. Niemal 54% respondentów wskazało, że czerpie informacje od rodziny i znajomych, a 38% wymieniło ulotki. Mniejsze znaczenie mają informacje pojawiające się w prasie (19% respondentów wskazało to źródło informacji) oraz strony internetowe (14%). Radio okazało się dość ważnym źródłem informacji – 24,4% respondentów wskazało, że wiedzę o wydarzeniach kulturalnych w powiecie opatowskim czerpie z radia. TV mają tu znaczenie marginalne.

Wykres 6. W jaki sposób dowiaduje się P. najczęściej o odbywających się w powiecie opatowskim imprezach kulturalnych?

Plakaty, znajomi, ulotki – te trzy źródła informacji zostały wskazane jako pierwsze. Ich zdolność dotarcia z komunikatem o imprezie kulturalnej jest znacznie większa niż mediów masowych.

Ale przecież te ostatnie odgrywają bardzo istotną rolę w życiu mieszkańców powiatu.

KULTURA GLOBALNEJ TELEWIZJI I LOKALNEGO RADIA

Ważnym elementem kultury jest konsumpcja i odbiór treści przekazywanych za pośrednictwem mediów. Dostarczają one rozrywki, edukacji oraz są źródłem informacji o otaczającym świecie. W dużym stopniu decydują o tym, w jaki sposób postrzegane i interpretowane jest najbliższe otoczenie, budują zatem również obraz społeczności lokalnej.

W zasadzie ten rozdział powinien mieć tytuł 'kultura mediów masowych'. Jednak w naszym codziennym życiu to telewizja jest medium dominującym. To ona dostarcza nam

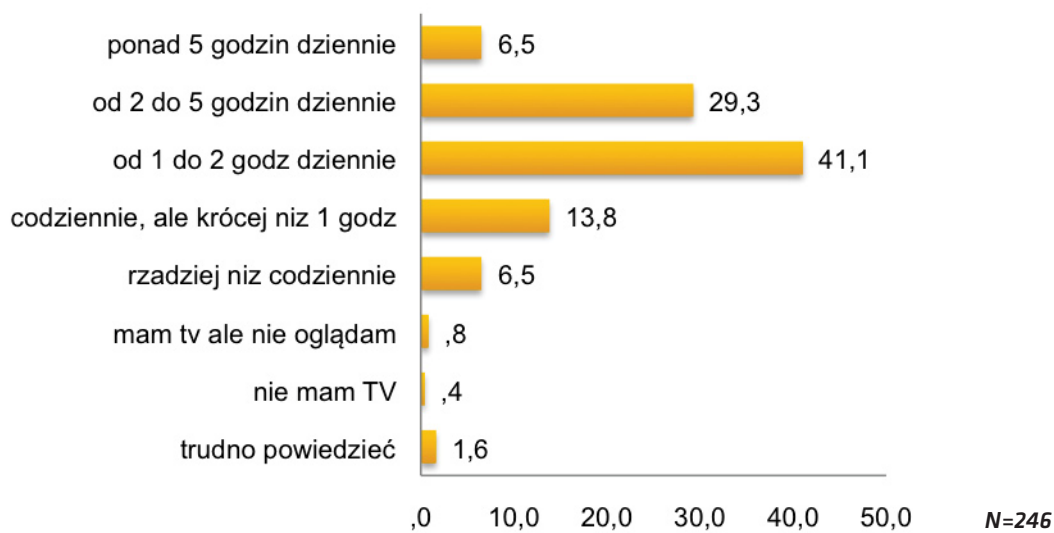
informacji o świecie, kształtuje nasze opinie, ale także oferuje rozrywkę.

Oglądamy telewizję kilka godzin dziennie. Dlatego mimo, iż nie poświęcaliśmy mediom masowym zbyt wiele czasu w trakcie naszych rozmów (skupialiśmy się raczej na tym, co specyficzne, lokalne) w raporcie nie może zabraknąć informacji o 'konsumpcji mediów'.

Oddajmy głos danym ilościowym.

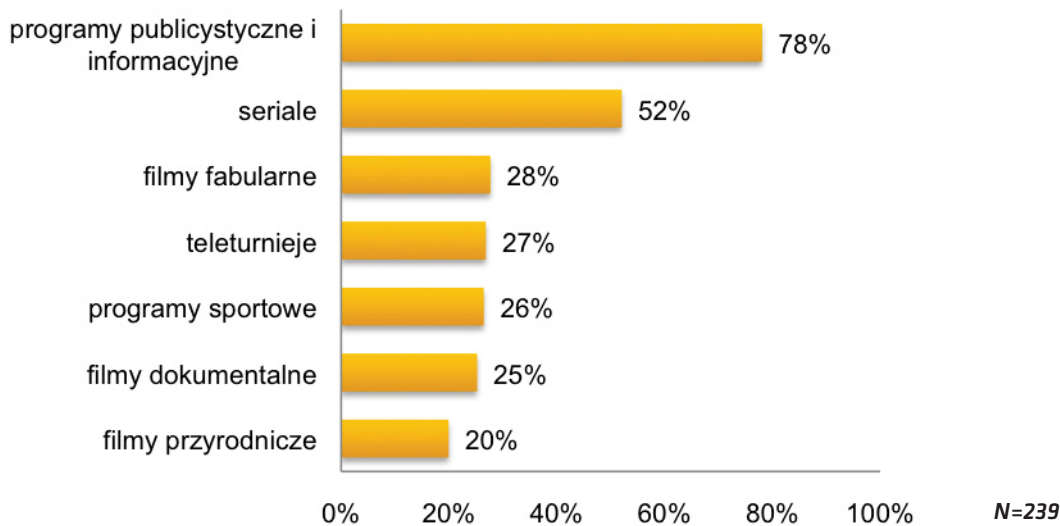
Jednym z głównych mediów jest telewizja. Obecnie odbiornik telewizyjny jest dobrem powszechnie dostępnym. W badaniu zadaliśmy respondentom pytanie o to, jak dużo czasu spędzają oglądając programy telewizyjne. Najczęściej wskazywaną przez nich odpowiedzią było „od 1 do 2 godzin dziennie”. Odpowiedź tą wskazało ponad 41% badanych. 29% respondentów zadeklarowało, że spędza codziennie od 2 do 5 godzin oglądając telewizję. Niecałe 14% wskazało, że ogląda telewizję codziennie lecz poświęca na to mniej niż jedną godzinę. 6,5% respondentów zadeklarowało, że telewizję ogląda rzadziej niż codziennie, jednocześnie taki sam odsetek osób wskazało, że poświęca na oglądanie telewizji ponad 5 godzin dziennie.

Wykres 7. Ile czasu spędza P. oglądając telewizję? Czy zazwyczaj ogląda P. telewizję:

Respondenci proszeni byli również o wskazanie trzech rodzajów programów, które oglądają najczęściej. Do najbardziej popularnych programów telewizyjnych wśród badanych respondentów należą programy publicystyczne i informacyjne. Aż 78% osób wskazało, że ogląda tego rodzaju programy. Na drugim miejscu pod względem popularności znalazły się seriale (52%) oraz filmy fabularne (28%). Nieco mniejszą popularnością wśród mieszkańców powiatu opatowskiego cieszą się teleturnieje (27%), programy sportowe (26%) oraz filmy dokumentalne (25%) i filmy przyrodnicze (20%).

Wykres 8. Jakiego rodzaju programy telewizyjne ogląda P. najczęściej?

W Opatowie istnieje jedna z nielicznych w Polsce rozgłośni samorządowych 'Radio Opatów'. Historia rozgłośni sięga roku 1990, kiedy to stacja rozpoczęła nadawanie. W 1994 roku rozgłośnia otrzymała koncesję, jako radio samorządowe. Po reformie administracji zwiększono obszar nadawania radia na cały powiat opatowski. W tej chwili radio jest sekcją Domu Kultury w Opatowie.

Ze względu na niewielki zasięg (ograniczony w zasadzie do jednego powiatu) radio ma wyraźny charakter lokalny. Dzięki temu możliwy jest kontakt ze słuchaczami, dopasowanie treści audycji do oczekiwań odbiorców. Radio ma bardzo różnorodny repertuar, grupując muzykę w bloki tematyczne.

„disco polo cieszy się dużą popularnością (...) ludzie chcieliby, by leciało tylko disco-polo i piosenki biesiadne”

„chcemy by każdy usłyszał coś dla siebie, nie tylko disco polo i pozdrowienia”

„gramy to, co ludzie chcą słuchać (...) kiedyś ktoś się bardzo dziwił 'gracie Dodę i Erica Claptona'?”

Radio Opatów to nie tylko muzyka. Rozgłośnia nadaje audycje poświęcone poradom zdrowotnym, psychologicznym czy giełdzie pracy. Transmitowane są posiedzenia Rady Gminy Opatów.

Radio istnieje nieprzerwanie od 20 lat i dlatego jest często stawiane jako wzorzec dla innych rozgłośni lokalnych. Rozgłośnia jest utrzymywana przez gminę, choć posiada niewielkie dochody z reklam. Jest to także miejsce pracy / stażu dla młodzieży chcącej poznać tajniki pracy dziennikarskiej – organizowane są trzymiesięczne staże.

Tego typu rozgłośnie lokalną możemy traktować także jako agorę, miejsce spotkań w sferze publicznej. Mieszkańcy Opatowa niezbyt śmiało korzystają z tej możliwości.

„Bardzo dużo ludzi dzwoni z Ostrowca [Świętokrzyskiego] i okolic (...) gdybym kazała komuś z Opatowa zaśpiewać piosenkę na antenie, to nie zrobią tego (...) może boją się, że w Opatowie ich każdy zna”

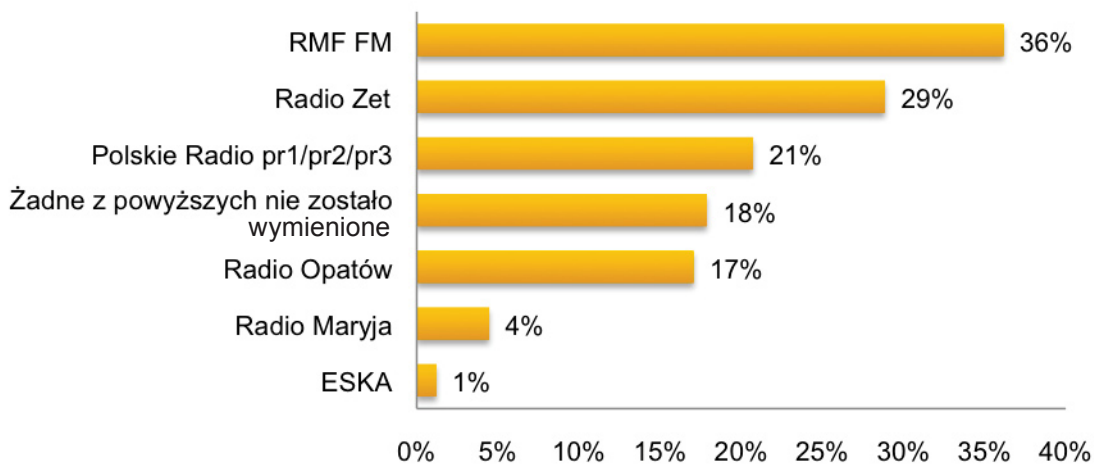
Audycje radiowe są znacznie mniej popularne niż programy telewizyjne wśród mieszkańców powiatu opatowskiego. Odsetek osób nieposiadających odbiornika radiowego wynosi 2% a osób, które zadeklarowały, że nie słuchają audycji radiowych mimo iż mają odbiornik – 10%. Łącznie odsetek ten wynosi 12%. Respondenci, którzy stwierdzili, że słuchają radia przez ponad pięć godzin dziennie stanowili 22%. Tak wysoki odsetek „twardych” użytkowników tego medium wynika prawdopodobnie z faktu, iż radia często słucha się niejako przy okazji wykonywania innych czynności, audycje bądź muzyka emitowana przez rozgłośnie radiowe są często traktowana jako tło wypełniające ciszę lub umilające pracę. W przeciwieństwie do telewizji, radia można słuchać niemal przez cały dzień, także w godzinach pracy. Respondenci, którzy wskazali, że radia słuchają od 2 do 5 godzin dziennie stanowili 18% badanych, ci, którzy wskazali, że poświęcają na to od 1 do 2 godzin stanowili 15% ogółu osób objętych badaniem. Nieco większy odsetek osób stanowili ci respondenci, którzy wskazali, że słuchają radia codziennie ale krócej niż przez jedną godzinę (18%). Rzadziej niż codziennie słucha radia 14% respondentów.

Wykres 9. Ile zazwyczaj spędza P. czasu słuchając radia?

Do najpopularniejszych stacji radiowych należą: RMF FM (36% respondentów słuchających radia wskazało, że w ciągu ostatniego tygodnia słuchało tej rozgłośni), Radio ZET (29%), I, II i III program Polskiego Radia (21%). Radio Opatów znalazło się dopiero na czwartym miejscu. 17% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatniego tygodnia słuchało Radia Opatów.

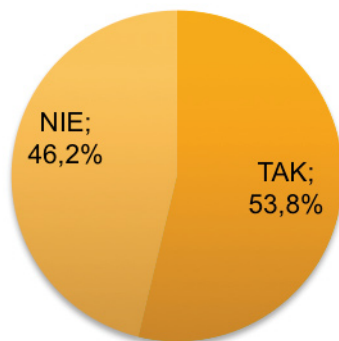
Wykres 10. Jakich stacji radiowych słuchał/a P. w ciągu ostatniego tygodnia?

N=246

Dodatkowo, respondentów, którzy odpowiadając na powyższe pytanie nie wymienili Radia Opatów, zapytaliśmy, czy słuchali tej rozgłośni radiowej. Niemal 54% respondentów spytanych bezpośrednio o lokalną rozgłośnię radiową stwierdziło, że słuchało tej stacji.

Wykres 11. Czy słuchał/a P. Radia Opatów?

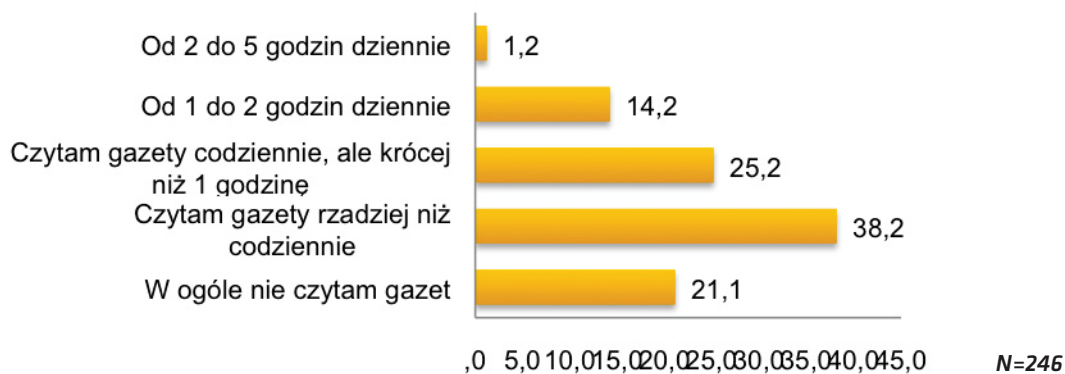

N=199

W powiecie opatowskim nie jest wydawany żaden lokalny tygodnik. Oczywiście istnieje prasa lokalna, jest ona jednak zorganizowana wokół większych ośrodków – Ostrowca Świętokrzyskiego i Kielc. Warto jednak przyjrzeć się czytelnictwu gazet w powiecie opatowskim.

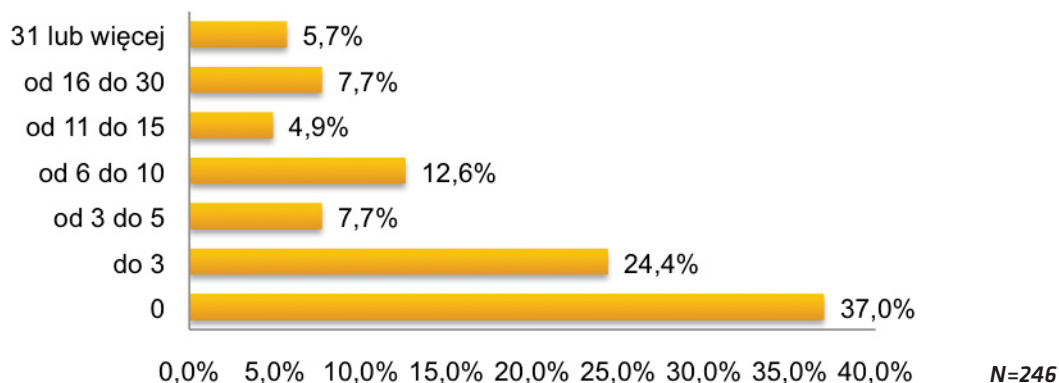
Jeśli chodzi o czytelnictwo gazet, to najczęściej respondenci wskazywali, że czytają je rzadziej niż codziennie (38,2%). 25,5% respondentów zadeklarowało, że gazety czyta codziennie, ale poświęcając na to mniej niż godzinę. Nieco ponad 14% respondentów stwierdziło, że czyta gazety codziennie przez 1 do 2 godzin. Aż 21,2% osób badanych zadeklarowało, że w ogóle nie czyta gazet.

Wykres 12. Ile zazwyczaj czasu poświęca P. na czytanie gazet?

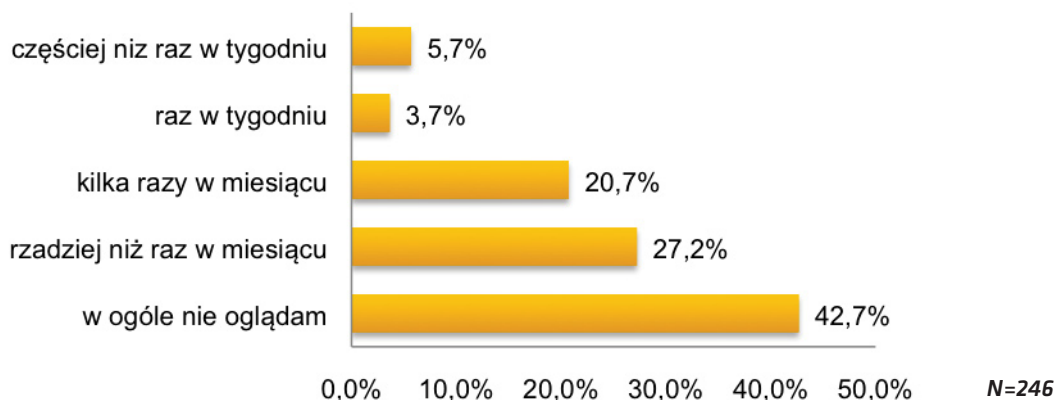
Kultura nieodmiennie kojarzy się z czytaniem książek. Gdy pytaliśmy naszych rozmówców o ich aktywność w sferze kultury zawsze jedna z pierwszych odpowiedzi dotyczyła lektury książek. Warto przyjrzeć się danym reprezentatywnym dla społeczności powiatu.

Jeśli chodzi o czytelnictwo książek to 37% respondentów stwierdziło, że w ciągu minionego roku nie przeczytało żadnej książki. Nieco ponad 24% respondentów zadeklarowało, że w ciągu minionego roku przeczytało do trzech książek; niemal 8% - od 3 do 5 książek; 12,6% - od 6 do 10 książek; ok. 5% - od 11 do 15 książek. Stosunkowo duży odsetek osób wskazał, że w ciągu minionego roku przeczytał ponad 16 książek. Łącznie wynosi on nieco ponad 13,4%.

Wykres 13. Ile książek przeczytał/a P. w ciągu minionego roku?

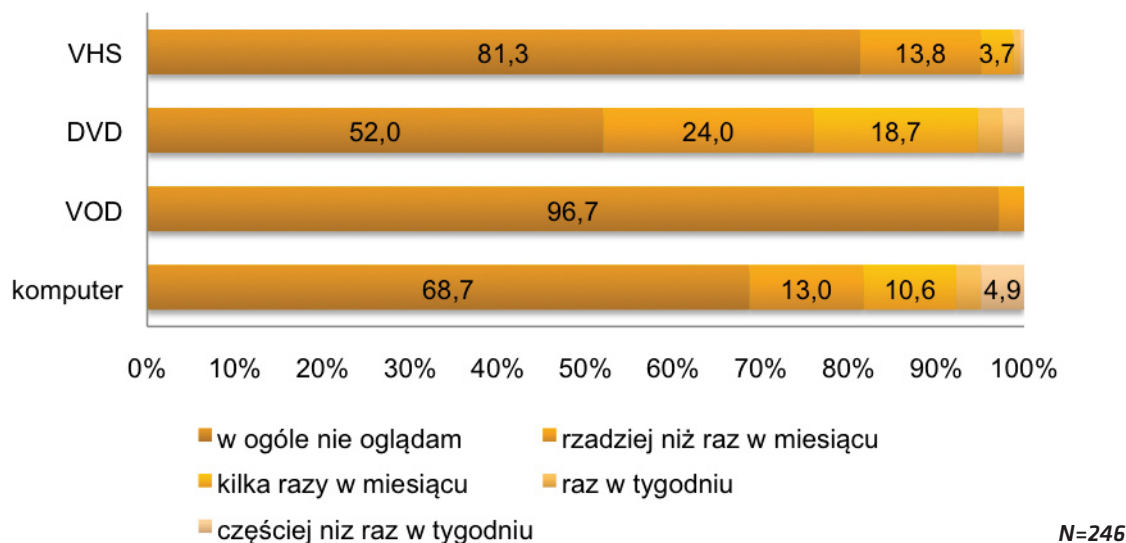
Do tej pory opisywaliśmy w jaki sposób mieszkańcy powiatu korzystają z mediów masowych. Rewolucja, która dokonała się w ostatnich latach spowodowana rosnącą popularnością mediów cyfrowych zmienia tradycyjne style konsumpcji mediów. Film jest chyba najlepszym przykładem medium, które skutecznie wykorzystuje rewolucje cyfrową.

Ważnym aspektem współczesnej konsumpcji kultury wydają się być filmy zapisane na nośnikach analogowych i – w coraz większym stopniu – cyfrowych. W badaniu poprosiliśmy respondentów o wskazanie jak często oglądają oni filmy zapisane na różnych nośnikach. Niemal 43% osób przebadanych w ogóle nie ogląda filmów w domu; 27% ogląda filmy rzadziej niż raz w miesiącu; niemal 21% kilka razy w miesiącu; niecałe 4% raz w tygodniu, częściej niż raz w tygodniu filmy odtwarzane z różnego rodzaju nośników ogląda niecałe 6% respondentów.

Wykres 14. Oglądanie filmów zapisanych na nośnikach

Z badania wynika, że najmniejszą popularnością cieszą się filmy dostarczane za pośrednictwem usług *video on demand*. Zdecydowana większość respondentów (96,7%) nie ogląda filmów dostarczanych za pośrednictwem VoD. Niewielkie znaczenie mają również, niegdyś popularne, kasety VHS – 81% respondentów nie ogląda filmów na kasetach VHS. Najbardziej popularne są filmy zapisywane w formatach cyfrowych. Dominującą technologią są płyty DVD. Rzadziej niż raz w miesiącu filmy na DVD ogląda 24% respondentów, niemal 19% respondentów zadeklarowało, że filmy na DVD ogląda kilka razy w miesiącu. Stosunkowo dużą popularnością cieszą się także filmy oglądane na komputerze. 13% respondentów wskazało, że filmy na komputerze ogląda rzadziej niż raz w miesiącu, nieco ponad 10% - kilka razy w miesiącu, a przynajmniej raz w tygodniu ok 8% respondentów.

Wykres 15. Jak często ogląda P. filmy na:

W ten sposób przenieśliśmy się ze świata mediów masowych do dynamicznie się rozwijającej rzeczywistości cyfrowej.

KULTURA NOWYCH MEDIÓW

Opowiadając o zmianie jaką w życiu społeczeństw wprowadziły nowe media mówimy najczęściej o zmianie pokoleniowej. Badania internautów w Polsce wyraźnie pokazują, że najważniejszą zmienną wpływającą na korzystanie z internetu jest wiek. Młodzi częściej korzystają z mediów cyfrowych, starsi znacznie rzadziej.

„Wojnę starego z nowym” odzwierciedlają opinie o kinie w Opatowie. Tu widzimy, jak zderzają się dwie kultury – starych i nowych mediów. Tego nierównego starcia tradycyjne, analogowe kino nie może wygrać.

„kino też nie spełnia oczekiwań odbiorców, to kino objazdowe jest, nagłośnienie słabe jest, na dvd w domu mam lepiej, filmy są z dużym opóźnieniem, każdy już to widział (skopiował pirata)”

„płyty, kasety VHS już raczej wyszły z mody, płyty przeważnie kupuje (...) oglądam przeważnie na komputerze”

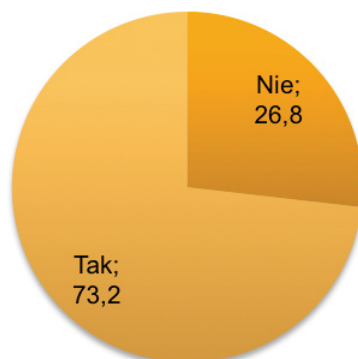
Nowe media to także gry komputerowe. Tu ponownie nie można pominąć zmiennej wieku i popularności gier wśród młodych ludzi. Ten element obcowania z kulturą jest istotny z punktu widzenia refleksji nad lokalnością (opisanej w poprzednich rozdziałach). Wejście w świat wirtualny całkowicie uwalnia nas z przywiązania do miejsca, po rozpoczęciu gry stajemy się obywatelami globalnego społeczeństwa. Dlatego właśnie komunikacja zapośredniczona przez komputery, wykorzystująca internet ma kluczowe znaczenie dla konstruowania i dekonstruowania kontekstów lokalnych.

„w Diablo 2 gram już od 4 lat, mam swój klan, gram w grupie zaufanych osób, z przypadkowymi ludźmi, do których nie mam zaufania, to wolę nie grać (...) ważne jakim się jest w życiu, czy można komuś zaufać, poziom postaci nie ma tu żadnego znaczenia, po kilku godzinach wspólnej gry można już poznać, jaki ktoś jest, tak jak w realnym życiu (...) gram przeważnie wieczorami i w weekendy, w ciągu dnia jestem zajęty, pomagam albo rodzinie, albo kumplom”

Bardziej kompletny obraz dają nam dane ilościowe.

Współcześnie konsumpcja kultury w coraz większym stopniu odbywa się za pośrednictwem sieci Internet. Jak wynika z badań już ponad połowa Polaków ma dostęp do Internetu. Niemniej warunkiem korzystania z jego zasobów jest posiadanie komputera. W powiecie opatowskim 73,2% respondentów zadeklarowało, że posiada komputer stacjonarny lub laptop w domu.

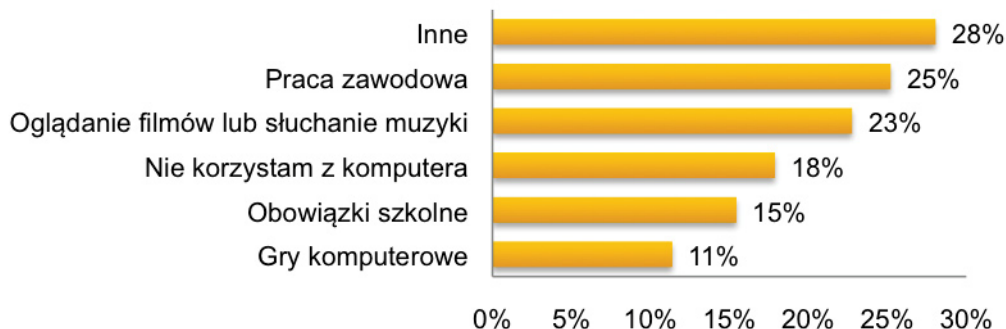
Wykres 16. Czy P. gospodarstwo domowe posiada komputer stacjonarny lub laptop?

N=246

Tych respondentów, którzy posiadają komputer w domu zapytaliśmy do jakich celów go wykorzystują. Interesowała nas tu przede wszystkim konsumpcja treści kulturowych. 23% respondentów stwierdziło, że wykorzystuje komputer do oglądania filmów lub słuchania muzyki. 11% zadeklarowało, że komputer wykorzystuje do grania w gry komputerowe. Jest to o tyle istotne, że ten rodzaj rozrywki staje się w coraz większym stopniu domeną osób dorosłych, a w połączeniu z dostępem do sieci Internet może być rozrywką, w której niezwykle ważnym elementem jest tworzenie treści kulturowych.

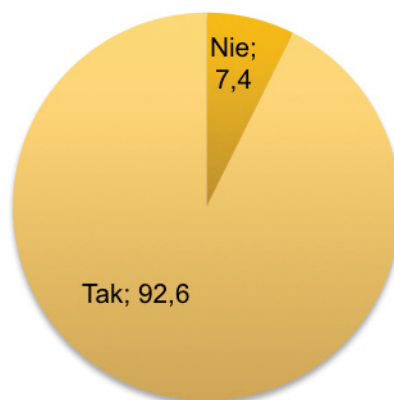
Wykres 17. Do czego wykorzystuje P. komputer?

N=180

Respondentów posiadających w domu komputer zapytaliśmy również, czy mają dostęp do Internetu w domu. Wyniki badania potwierdzają tendencje ogólnopolskie. Posiadanie komputera jest w zasadzie równoznaczne z posiadaniem dostępu do Internetu. 92,68% respondentów posiadających komputer w domu posiada także dostęp do Internetu.

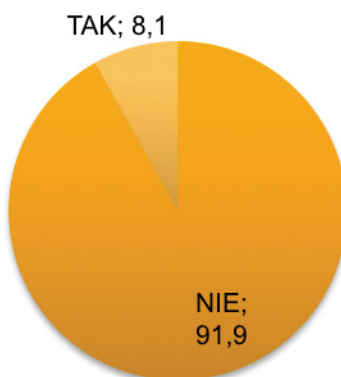
Wykres 18. Czy gospodarstwo domowe posiada dostęp do Internetu?

N=136

Gry video nie są jedynie jednym ze sposobów korzystania z komputera. Wtedy, gdy granie odbywa się przy wykorzystaniu konsol do gier video rozrywka ta bardziej przypomina interaktywną telewizję niż pracę z komputerem. Jedynie 8% mieszkańców powiatu opatowskiego zadeklarowało, że posiada konsolę do gier.

Wykres 19. Czy posiada P. konsolę do gier video (Xbox/Playstation itp.)

N=246

KULTURA PIENIĄDZA

Szukając odpowiedzi na pytanie o słabe strony uczestnictwa w kulturze mieszkańców powiatu, nasi rozmówcy odwoływali się do argumentów ekonomicznych. Często pojawiały się opinie, że brak środków ekonomicznych w połączeniu z czynnikami demograficznymi (niewielka liczba młodych ludzi), to główne przyczyny ograniczeń w uczestnictwie i ofercie kulturowej powiatu.

„z moich kolegów z liceum to niewielu zostało, wyjazdy za granicę, do dużych miast”

„my (miasto, gmina, powiat) się zwijamy: demografia, praca, to wszystko przekłada się na działanie w kulturze”

Kolejnym negatywnym elementem jest położenie geograficzne powiatu opatowskiego. Wyjazd do dużego miasta (Kielce, ale przede wszystkim Warszawa czy Kraków) to duży wydatek w rodzinnym budżecie.

„czterooosobowa rodzina wyjazd do teatru w warszawie, to jedna pensyjka biedronkowa”

„mamy zbyt daleko do teatru = paliwo, obiad; mieszkając w Warszawie, Krakowie to tylko koszt biletu”

„w kinie byłem raz, a chciałbym, bo to jest fajny klimat [Kinoplex w Kielcach] w Opatowie jest kino? nie wiedziałem (...) zawsze chciałem iść do teatru, ale jakoś tak schodziło (...) ale myślę, że wszystko przede mną”

Rozmówcy powoływali się na dwa argumenty: brak czasu i brak pieniędzy. Często te dwa elementy uzupełniały się – jak mam czas, to nie mam pieniędzy, a jak mam pieniądze, to wtedy mi czasu brakuje.

Wymiar finansowy – jak dla każdego obszaru działalności człowieka, tak i dla kultury w powiecie opatowskim okazuje się bardzo ważny. Z jednej strony mówimy tu o budżetach gmin, finansowaniu kultury rozumianym jako zadanie postawione przed samorządem, z którego może się on lepiej lub gorzej wywiązywać. Z drugiej strony warto przyrzeć się także małym projektom, które do sprawnego funkcjonowania potrzebują niekiedy niewielkich kwot.

„ kiedyś gdzieś żeśmy pojechali i kobiety parę złotych dostały za to, teraz tego nie ma”

„ mąż żony nie puści, bo do paliwa trzeba dołożyć, choć 20zł”

„mamy czasem pieniądze z tych projektów unijnych, co się teraz pojawiły, to nie jest adekwatne do kosztów jakie trzeba ponieść (np. kapela mieszka kawałeczek od wsi i zaczyna się problem)”

Trudno jest realnie wpływać na podział domowych budżetów. Kwota przeznaczona na kulturę zależna jest od stylu życia konkretnej rodziny. Rozmowy z aktywnymi uczestnikami życia kulturalnego powiatu przekonują nas, że niewielkie nawet sumy zainwestowane w kulturę na poziomie gminy, mogą znacząco poprawić jakość oferty kulturalnej. Nie zawsze problemy finansowe dotyczą ogromnych kwot, znacznie częściej są to właśnie pieniądze na paliwo za przejazd z sąsiedniej wsi, czy koszt materiałów na stroje dla zespołu tanecznego.

W myśleniu o finansowaniu kultury rozmówcy odwołują się do transformacji ustrojowej – w opiniach starszych osób wciąż przebija nostalgia za dawnym systemem. Owszem powszechna jest opinia, że dobrze to nie było, ale przynajmniej jeśli chodzi o kulturę, to działało się lepiej.

„ książki dodawane do Gromady Rolnik Polski i one były w bibliotece moich rodziców: Ogniem i mieczem, Latarnik”

„ błędem było zlikwidowanie funduszu rozwoju kultury, który gwarantował pewne rzeczy”

Na ten obraz nakłada się jeszcze żal za podziałem administracyjnym kraju sprzed reformy roku 1999. Mniejsze województwa pozwalały na bliższą współpracę pomiędzy poszczególnymi jednostkami.

Tu dochodzimy do najważniejszego, zdaniem pracowników sektora, problemu, który gnębi polską kulturę na poziomie lokalnym. Przeniesienie większości zadań na poziom gmin. Oznacza to po pierwsze, brak finansowania centralnego (a więc bezpiecznego, w myśl zasady 'każdy dostanie coś'), a po drugie – całkowity brak koordynacji działań choćby na poziomie powiatowym (dotyczy to głównie działań podejmowanych przez Gminne Ośrodki Kultury).

„ przypisanie do gminy jest problemem!!!, nie może być tak, że kultura utrzymywana z Warszawy to jest kilka tylko instytucji, a reszta, to jak chcecie, to sobie utrzymajcie”

Mijają kolejne lata od wejścia Polski do Unii Europejskiej. Wydawać by się mogło, że rozwiązaniem większości bolączek kultury w powiecie mogą być pieniądze pozyskiwane z grantów płynących z UE (Europejski Fundusz Społeczny). Jednak trudności związane z pozyskiwaniem finansów, w szczególności formalne wymagania urzędnicze skutecznie zniechęcają do ubiegania się o dofinansowanie projektów.

„ nie można tłumaczyć, że jest tyle projektów dookoła, więc się utrzymacie, bo te projekty to zniechęcają (jak nam cofają projekt tylko dlatego [z powodów formalnych]) – wysyła nas po 10 razy do Kielc, to normalny człowiek wyrzuci to i będzie się tworzyła armia ludzi, którzy będą żerować na tym (po 1000 PLN za napisanie projektu) – sami sobie tworzymy bariery administracyjne”

KULTURA WSPÓŁPRACY

Pisząc o współpracy w sektorze kultury mamy na myśli dwa jej wymiary. Po pierwsze jest to współpraca pomiędzy instytucjami kultury. Po drugie, chcemy odnieść się do współpracy trzech sektorów aktywności społeczno-gospodarczej (sektor administracji publicznej, prywatny biznes i organizacje pozarządowe) wytwarzające dobra kultury.

Nasi rozmówcy zwracali uwagę na słabą współpracę pomiędzy szkołami a ośrodkami kultury.

„nauczyciele nie mają płacone dodatkowych pieniędzy, nie są społecznikami jak kiedyś”.

Jednocześnie byli przekonani, że te negatywne elementy mają lokalny charakter. Tu pojawia się bardzo ważny i podejmowany już wcześniej element – migracje ludzi młodych. W powiecie nie ma szkół wyższych, niezbyt liczne są szkoły średnie.

„w innych miejscach polski ludzie są bardziej aktywni (np. w Wąchocku) niż w Wojciechowicach – brakuje takich ludzi, nie ma zainteresowania, bardzo dużo młodych ludzi wyjechało za chlebem, zostało kilkanaście małych dzieci”

„gdzie indziej szkoły współpracują, przychodzą na koncerty i później biorą udział w zajęciach, tańczą, śpiewają”

Wiele koncepcji usprawnienia działania instytucji kultury i zwiększenie udziału lokalnych wspólnot w życiu kulturalnym proponuje postawienie na współpracę międzysektorową jako antidotum na pojawiające się problemy. Również w powiecie opatowskim pojawiają się inicjatywy, które przekraczają tradycyjny podział na organizacje pozarządowe, administrację publiczną i prywatny biznes.

Przykładem jest organizowanie przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Opatowskiej i Restaurację Żmigród akcji charytatywnej Beaujolais Nouveau czy współpraca pomiędzy Opatowskim Ośrodkiem Kultury, a restauracją Żmigród przy organizacji koncertów.

„ludzie w Opatowie są bardziej kulturalni z powodu tego, że przychodzą do restauracji i mogą zachować się, posłuchać świetnej muzyki, zobaczyć świetne obrazy”

Na terenie powiatu Gminne Ośrodki Kultury organizują plenery artystyczne, w trakcie których artyści mieszkają w gospodarstwach agroturystycznych, a część kosztów jest ponoszona przez prywatnych sponsorów.

Rozmówcy wielokrotnie zwracali uwagę na brak koordynacji działań ośrodków kultury położonych w poszczególnych gminach. Przed reformą administracyjną istniało ciało nastawione na wspólne działania – na poziomie wojewódzkim (województwo tarnobrzесьkie).

Dzięki temu funkcjonowała wtedy platforma do spotkań i rozmów, działania poszczególnych gmin były koordynowane. W tej chwili brak jest uzgadniania planów na poziomie powiatu, województwo zaś jest zbyt rozległym tworem, by skutecznie współpracować z gminnymi ośrodkami kultury. Oczywiście, jak w większości obszarów działalności człowieka kluczową rolę odgrywają tu kontakty międzyludzkie.

„brakuje nam tarnobrzесьkiego, stare województwo i klimat spotkań tam, spotkania kilka razy w roku, szkolenia wyjazdowe, integracyjne, wytworzyła się taka społeczność przyjaciół, istnieje do dziś”

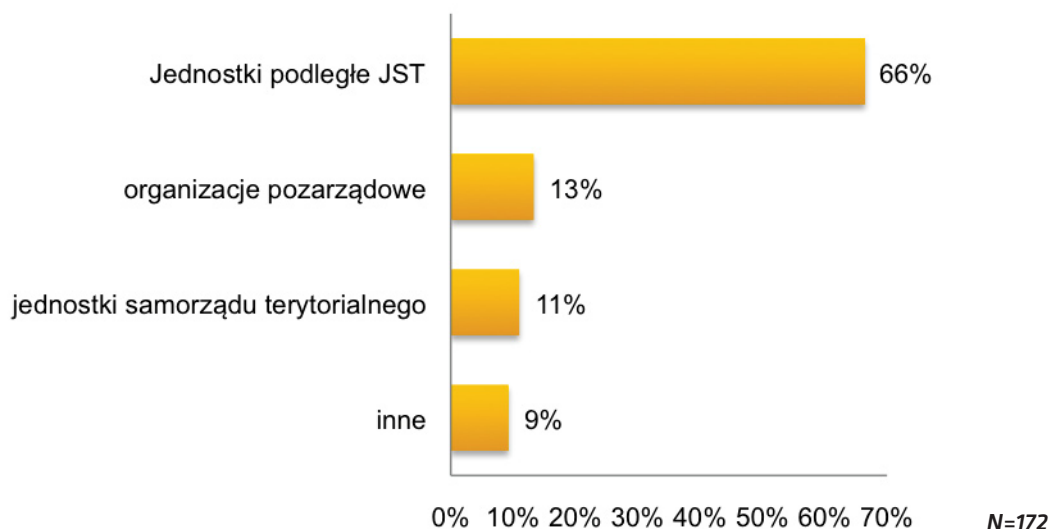
„wcześniej Kola Gospodyń Wiejskich były występy w powiecie i spotkania tam, teraz już nie ma, kiedyś się znaliśmy, teraz to już nie”

„ważne jest kto jest szefem ośrodka, wcześniej p. Sławek, który dobrze rozumiał potrzeby powiatu (ale kiedyś był rejonowy ośrodek kultury), teraz jest miejski i brak koordynacji na poziomie powiatów! brak struktur powiatowych, a nie ma starych województw”

W naszym badaniu wsłuchiwalimy się w głosy nie tylko animatorów kultury. Pytaliśmy również mieszkańców powiatu, jak oni postrzegają instytucje tworzące ofertę kulturalną. Kto ich zdaniem przyczynia się do tworzenia życia kulturalnego w powiecie.

Ważnym elementem kulturalnej mapy powiatu jest postrzeganie animatorów życia kulturalnego przez mieszkańców powiatu opatowskiego. Respondentów poprosiliśmy aby wymienili trzy organizacje lub grupy zajmujące się kulturą w powiecie opatowskim. Było to pytanie otwarte, respondentom nie sugerowano odpowiedzi ani nie przedstawiano listy możliwych odpowiedzi do wyboru. Uzyskane wyniki pozwoliły na wskazanie czterech kategorii animatorów życia kulturalnego: instytucje podległe jednostkom samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz inne. Zdaniem respondentów życie kulturalne powiatu opatowskiego w głównej mierze koncentruje się wokół działalności instytucji podlegających jednostkom samorządu terytorialnego. Aż 66% odpowiedzi respondentów dało się zaklasyfikować do tej kategorii. Badani wymieniali tu przede wszystkim Ośrodek Kultury w Opatowie (74 wypowiedzi) oraz Gminne Ośrodki Kultury bez wskazania której gminy one dotyczą (12 wypowiedzi). Siedmiokrotnie wymieniono GOK w Ożarowie, dwukrotnie GOK we Włostowie i Tarnowie. Wśród pozostałych wypowiedzi czterokrotnie wskazywano Radio Opatów, wymieniano również szkoły, przedszkola, biblioteki oraz szkołę muzyczną.

Wykres 20. Instytucje, organizacje lub grupy prowadzące działalność w dziedzinie kultury - spontaniczna znajomość

Respondenci którzy wymienili organizacje pozarządowe jako animatorów życia kulturalnego w powiecie opatowskim stanowili 13%. Najczęściej wymieniano: Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Opatowskiej (5 wypowiedzi), Koła Gospodyń Wiejskich (4 wypowiedzi), Stowarzyszenie Krzewienia Tradycji i Opieki nad Zamkiem Krzyżtopór (4 wypowiedzi), PTTK (3 wypowiedzi), Ochotniczą Straż Pożarną (2 wypowiedzi), Związek Harcerstwa Polskiego (2 wypowiedzi).

Kolejna grupa wypowiedzi odnosiła się bezpośrednio do jednostek samorządu terytorialnego (11%). Respondenci wymieniali tu Starostwo Powiatowe w Opatowie (7 wypowiedzi), Urzędy Gminy (7 wypowiedzi) oraz Urząd Miasta Opatów (6 wypowiedzi).

PODSUMOWANIE BADANIA - WNIOSKI

BADANIE JAKOŚCIOWE (EKSPLORACYJNE)

1.

Najbardziej popularna forma uczestnictwa w kulturze – festyny jest jednocześnie formą najbardziej kontrowersyjną. Z jednej strony w corocznym święcie miasta bierze udział $\frac{3}{4}$ mieszkańców gminy, a z drugiej pojawiają się głosy sprzeciwu wobec 'kultury piwa i kiełbaski'. Mieszkańcy zwracają uwagę na koszty takiej imprezy.

2.

Duże imprezy plenerowe w różnych gminach na terenie powiatu odbywają się w tym samym czasie, co uniemożliwia mieszkańcom odwiedzanie kilku imprez w ciągu roku.

3.

Powiat opatowski 'zabytkami stoi'. W odczuciu mieszkańców powiatu powinny one przynosić więcej profitów mieszkańcom. Ludzie dostrzegają ogromne pieniądze inwestowane w utrzymanie i renowacje zabytków, nie widzą realnych korzyści dla siebie.

4.

Coraz mniej czasu ludzie spędzają na wspólnych spotkaniach, rozmowach, zabawach (zmiana ta jest widoczna w szczególności na terenach wiejskich). Wspólnota nie kontroluje już zachowań jednostek, przestaje obowiązywać tradycyjna hierarchia podtrzymywana przez uczestnictwo w kulturze.

5.

Konsumpcja mediów – specyfika powiatu opatowskiego to przede wszystkim własna rozgłośnia radiowa. Przy braku prasy powiatowej, to radio odgrywa rolę medium lokalnego, pozwalającego na budowanie poczucia przynależności i wspólnoty. Podobnie jak w innych miejscach Polski najpopularniejszym środkiem przekazu jest jednak telewizja.

6.

Rewolucje mediów cyfrowych widzimy nie tylko w rozpowszechnieniu komputerów i gier, ale również w zmieniającym się stosunku do innych mediów np. filmu (rozmówcy częściej oglądają filmy na monitorach swoich komputerów niż w kinie).

7.

Finansowanie jest poważnym problemem dla całego sektora kultury. Mówiąc o budżetach kultury należy zwrócić uwagę nie tylko na duże projekty, w które inwestuje się dziesiątki tysięcy złotych, ale także na 'małe potrzeby', kwoty kilkuset złotych (np. zwrot pieniędzy za dojazd z sąsiedniej gminy), bez których niemożliwe jest funkcjonowanie kultury na poziomie lokalnym.

8.

W powiecie opatowskim w sektorze kultury funkcjonuje współpraca międzysektorowa (administracja publiczna, NGO, biznes).

9.

Brak jest skutecznej koordynacji działań poszczególnych gminnych ośrodków kultury, brak wymiany pomysłów i zasobów. Warto ustanowić powiatowego koordynatora do spraw kultury.

BADANIE ILOŚCIOWE (REPREZENTATYWNE DLA SPOŁECZNOŚCI POWIATU)

1.

Jedną z głównych form spędzania wolnego czasu i konsumpcji kultury wśród mieszkańców powiatu opatowskiego jest oglądanie telewizji. Najchętniej oglądane są programy publicystyczne i informacyjne (78%), seriale (52%) filmy fabularne (28%), oraz teleturnieje (27%). Mieszkańcy powiatu opatowskiego poświęcają też dużo czasu na słuchanie audycji radiowych. Ponad godzinę dziennie poświęca na słuchanie radia ponad połowa badanych. Do najpopularniejszych stacji radiowych należą: RMF FM (36%), Radio ZET (29%), I, II i III program Polskiego Radia (21%). Radio Opatów znalazło się dopiero na czwartym miejscu (17%). Na nieco niższym poziomie jest czytelnictwo prasy. 40% badanych zadeklarowało, że czyta gazety codziennie. Zdecydowanie rzadziej mieszkańcy powiatu opatowskiego poświęcają swój czas na oglądanie filmów (20% kilka razy w miesiącu, 27% rzadziej niż raz w miesiącu, ok 43% w ogóle nie ogląda filmów). Największą popularnością cieszą się filmy zapisane na płytach DVD.

2.

Zdecydowana większość badanych zadeklarowała, że posiada w domu komputer (73%). Wśród tych respondentów niemal wszyscy posiadają dostęp do internetu. Konsumpcja kultury za pośrednictwem komputera (oglądanie filmów, słuchanie muzyki, gry komputerowe itp.) dotyczy łącznie 34% badanych posiadających w domu komputer.

3.

W ciągu ostatniego roku mieszkańcy powiatu opatowskiego najczęściej uczestniczyli w prywatnych spotkaniach i imprezach towarzyskich (średnio ponad 5 razy w ciągu ostatniego roku), byli w bibliotece (niemal 5 razy w ciągu ostatniego roku). Nieco

rzadziej byli z rodziną w restauracji (średnio niemal 3 razy w ciągu ostatniego roku). Mniejszą popularnością cieszyły się imprezy sportowe, działalność społeczna, imprezy taneczne, rodzinne imprezy okolicznościowe (średnio niemal 2 razy mieszkańcy powiatu opatowskiego uczestniczyli w tego typu imprezach). Średnio najrzadziej uczestniczyli w wydarzeniach kulturalnych związanych z tzw. kulturą wyższą jak: wystawy, wernisaże, koncerty muzyki, spotkania z twórcą kultury (średnio nie więcej niż raz w roku). Mało popularne są też wyjścia do kina, imprezy plenerowe połączone z wydarzeniami artystycznymi.

4.

Mieszkańcy powiatu opatowskiego najczęściej czerpią informacje o wydarzeniach kulturalnych na terenie powiatu z plakatów (76% badanych), od rodziny i znajomych (54%), z ulotek (38%). Mniejsze znaczenie mają informacje pojawiające się w prasie (19%), strony internetowe (14%). Dość ważnym źródłem informacji okazało się radio (24,4%).

5.

63% badanych zadeklarowała, że uczestniczy w imprezach kulturalnych na terenie powiatu raz lub kilka razy w roku, 12% rzadziej niż raz na rok, a 13% wcale lub prawie wcale. 11% respondentów stwierdziło, że w imprezach kulturalnych odbywających się na terenie powiatu opatowskiego uczestniczy raz lub kilka razy w miesiącu.

6.

Powody braku uczestnictwa to: brak czasu (10,6%), zły stan zdrowia lub podeszły wiek uniemożliwiający udział w tego typu imprezach (8,5%), brak interesującej oferty kulturalnej (6,1%). Pozostałe powody braku uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych to: brak zainteresowania tego typu imprezami (5%), brak wystarczających środków finansowych (niemal 3%), trudności w dotarciu do miejsca, w którym odbywają się imprezy kulturalne (2,4%), brak wystarczającej informacji o imprezach (2,4%).

7.

Najpopularniejsze sposoby uczestnictwa w kulturze związane z ofertą kulturalną powiatu opatowskiego to: udział w Kolegiale Opatowskiej (52%), Jarmarku Opatowskim (48%), wizyty na Zamku Krzyżtopór w Ujeździe (35%), imprezy organizowane przez Opatowski Ośrodek Kultury (32%) lub Gminne Ośrodki Kultury (21%).

8.

Ponad połowa respondentów oceniła ofertę kulturalną w powiecie pozytywnie. Raczej dobrze oceniło ją 51,6% respondentów a bardzo dobrze 11%. Negatywne oceny wyraziło łącznie niecałe 17,5% respondentów. Niemal 20% osób badanych nie miało zdania w tej sprawie.

9.

Najważniejszymi instytucjami animującymi życie kulturalne powiatu opatowskiego w oczach badanych są instytucje podległe jednostkom samorządu terytorialnego takie jak Domy Kultury, Radio Opatów, szkoły przedszkola, biblioteki i szkoła muzyczna (66% wskazań), ponadto ważną rolę pełnią organizacje pozarządowe, choć znacznie rzadziej wskazywane były jako animatorzy kultury przez mieszkańców powiatu opatowskiego (13%). Badani wymieniali tu m.in. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Opatowskiej, Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie Krzewienia Tradycji i Opieki nad Zamkiem Krzyżtopór, PTTK, Ochotniczą Straż Pożarną, Związek Harcerstwa Polskiego. Nieco rzadziej respondenci wymieniali jednostki samorządu terytorialnego (11%): Starostwo Powiatowe w Opatowie, Urzędy Gminy, Urząd Miasta Opatów.

NOTA METODOLOGICZNA

BADANIE JAKOŚCIOWE

Przyjeżdżając do powiatu Opatowskiego wiedzieliśmy o nim bardzo niewiele. W trakcie kolejnych rozmów odkrywaliśmy mocne i słabe strony sektora kultury oraz uczestnictwa w kulturze członków społeczności lokalnej. Nasze badanie miało typowy charakter eksploracyjny.

Podstawą poznawana specyfiki powiatu były rozmowy z mieszkańcami, a przede wszystkim z osobami zaangażowanymi w działania wytwarzające i promujące kulturę. Niektóre z tych rozmów były zamknięte w formie wywiadów pogłębionych (IDI), co oznacza, że zostały nagrane i uwzględnione podczas pisania raportu.

Przeprowadzono także wywiady indywidualne (IDI):

- z dyrektorem Opatowskiego Ośrodka Kultury,
- dyrektorem Ożarowskiego Domu Kultury,
- redaktorem naczelną Radia Opatów
- z pracownikiem Urzędu Miasta i Gminy w Opatowie
- z pracownikiem Urzędu Gminy w Baćkowicach
- z pracownikiem Urzędu Gminy w Iwaniskach
- młodą mężczyzną z Baćkowic .

W dniu 15 września 2010 roku w siedzibie Starostwa Powiatowego w Opatowie przeprowadzono 2 zogniskowane wywiady grupowe (Focus Group Interview - FGI) poświęcone zagadnieniom uczestnictwa w kulturze. W pierwszym FGI uczestniczyły osoby zawodowo związane z instytucjami kultury w powiecie, w drugim byli to uczestnicy życia kulturalnego powiatu. Celem spotkań było opisanie życia kulturalnego mieszkańców powiatu z tych dwóch perspektyw.

FGI nr 1, w spotkaniu udział wzięli:

- dyrektor Powiatowej i Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Opatowie
- dyrektor Ośrodka Kultury w Wojciechowicach, przewodnicząca Koła Gospodyń Wiejskich w Łopatnie,
- instruktor z GOK, zespół ludowy,
- właściciel restauracji Żmigród,
- kierownik promocji UG,
- dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Ożarowie
- przedstawicielka Gminnego Ośrodka Kultury w Tarłowie

FGI nr 2, w spotkaniu udział wzięli przedstawiciele elity intelektualnej powiatu (nauczyciele, lekarze, muzycy) oraz młodzież z liceum ogólnokształcącego w Opatowie.

Istotną częścią procesu badawczego było spotkanie podsumowujące projekt nazwane przez nas 'Okrągłym Stołem'. Spotkanie odbyło się 16 listopada 2010 w siedzibie Starostwa Powiatowego w Opatowie. Dyskusja, która miała miejsce, a przede wszystkim wnioski z niej znalazły się w niniejszym opracowaniu.

BADANIE ILOŚCIOWE

CELE BADANIA

Celem badania sondażowego było uzyskanie odpowiedzi na pytania:

1. Jaki jest poziom uczestnictwa w kulturze mieszkańców powiatu opatowskiego?
2. Jakie formy uczestnictwa w kulturze są najbardziej popularne wśród mieszkańców powiatu?
3. Dlaczego mieszkańcy powiatu opatowskiego nie uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych na terenie powiatu?
4. Jak mieszkańcy powiatu opatowskiego oceniają ofertę kulturalną na terenie powiatu?
5. Jakie są najbardziej popularne źródła informacji o wydarzeniach i imprezach kulturalnych odbywających się na terenie powiatu?
6. W jakim stopniu uczestnictwo w kulturze mieszkańców powiatu opatowskiego zapośredniczone jest przez konsumpcję mediów tradycyjnych (telewizja, radio, prasa, filmy, czytelnictwo książek) i cyfrowych (internet, gry komputerowe i gry video)?
7. Czy mieszkańcy powiatu opatowskiego znają instytucje i organizacje zajmujące się animacją życia kulturalnego na terenie powiatu?

METODOLOGIA

Badanie ilościowe zrealizowane zostało metodą ustrukturyzowanych wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI – Computer Assisted Telephone Interview). Realizacja fazy terenowej trwała od 6 do 18 października 2010 roku. Populację badaną stanowiły pełnoletnie osoby mieszkające na terenie powiatu opatowskiego. Z uwagi na zastosowaną technikę zbierania materiałów empirycznych populacja ograniczona została do osób posiadających telefon stacjonarny lub komórkowy.

Przyjęty schemat doboru próby zakładał podział badanej populacji na warstwy istotne z punktu widzenia uczestnictwa w kulturze. Warstwy uwzględniały takie cechy jak płeć, wiek oraz gmina powiecie. Przyjęto, że w odniesieniu do wieku badanych ważne jest określenie warstw w kontekście

pozycji respondentów na rynku pracy. Zgodnie z metodologią przyjętą przez Główny Urząd Statystyczny warstwowanie uwzględniało dla mężczyzn: osoby w wieku mobilnym 18-44 lata, osoby w wieku niemobilnym 45-64 lat oraz osoby w wieku poprodukcyjnym, czyli powyżej 64 roku życia; dla kobiet: osoby w wieku mobilnym 18-44 lat, w wieku niemobilnym 45-59 lat oraz osoby w wieku poprodukcyjnym, czyli powyżej 59 lat.

Mężczyźni			Kobiety		
18-44	45-64	65+	18-44	45-59	60+
51%	32%	17%	44%	23%	33%

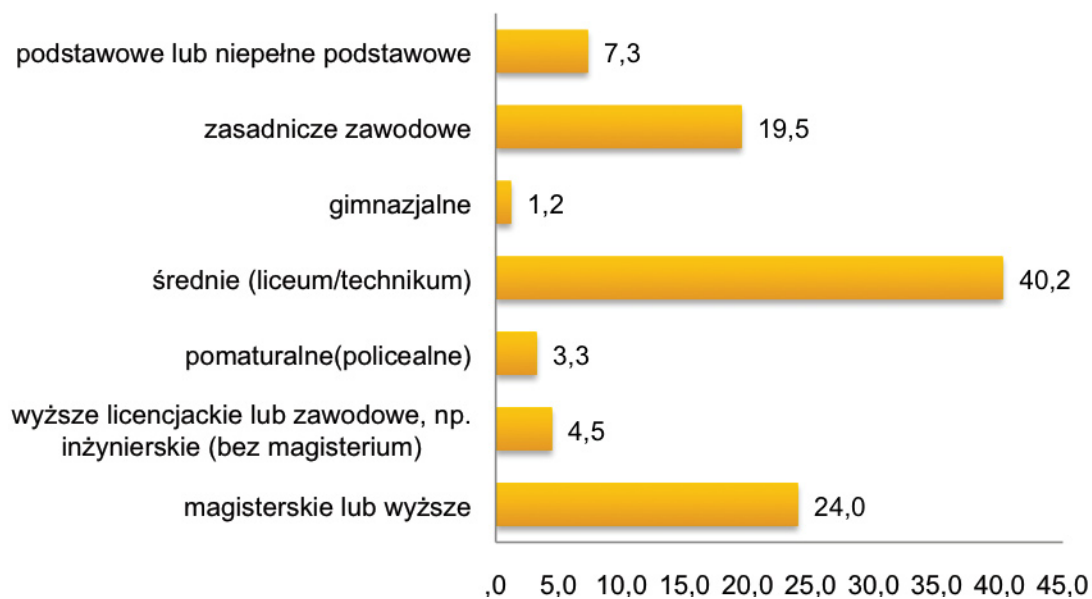
W każdej z warstw dokonano doboru losowego. Zrealizowana próba wyniosła 246 osoby, co przy populacji liczącej 44487 osoby (liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, dane GUS) pozwala na oszacowanie błędnie na poziomie ok. 6,4%.

Kwestionariusz wywiadu składał się z sześciu bloków poruszających takie problemy jak: konsumpcja mediów tradycyjnych (TV, radio, prasa, filmy na nośnikach analogowych) oraz elektronicznych (Internet, usługi VoD, filmy na nośnikach cyfrowych, gry video), uczestnictwo w imprezach kulturalnych na terenie powiatu, znajomość spontaniczna i wspomagana wydarzeń kulturalnych oraz organizacji i instytucji działających w sferze kultury w powiecie opatowskim, czytelnictwo książek, źródła informacji o wydarzeniach kulturalnych na terenie powiatu, powody nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych.

OPIS PRÓBY

W próbie przeważały osoby posiadające wykształcenie średnie (licealne lub techniczne). Stanowiły one ok. 40%. Drugą grupą pod względem liczebności były osoby posiadające wykształcenie magisterskie lub wyższe (ok. 24%). Niecałe 20% respondentów posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe, 4,5% wykształcenie wyższe licencjackie lub inżynierskie, 3,3% pomaturalne, 7,3% podstawowe lub niepełne podstawowe, 1,2% wykształcenie gimnazjalne.

Wykres 1. Poziom wykształcenia – dane w procentach

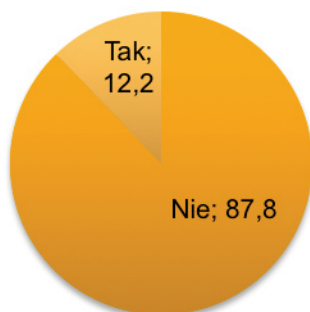

N=246

Zdecydowana większość respondentów zakończyła już swoją edukację. Nieco ponad 12% osób badanych zadeklarowało, że obecnie uczy się lub studiuje w trybie

dziennym bądź zaocznym. Prawie 90% respondentów zadeklarowało, że obecnie nie kontynuuje edukacji.

Wykres 2. Czy obecnie uczy się P. w szkole lub studiuje (w trybie dziennym lub zaocznym) – dane w %

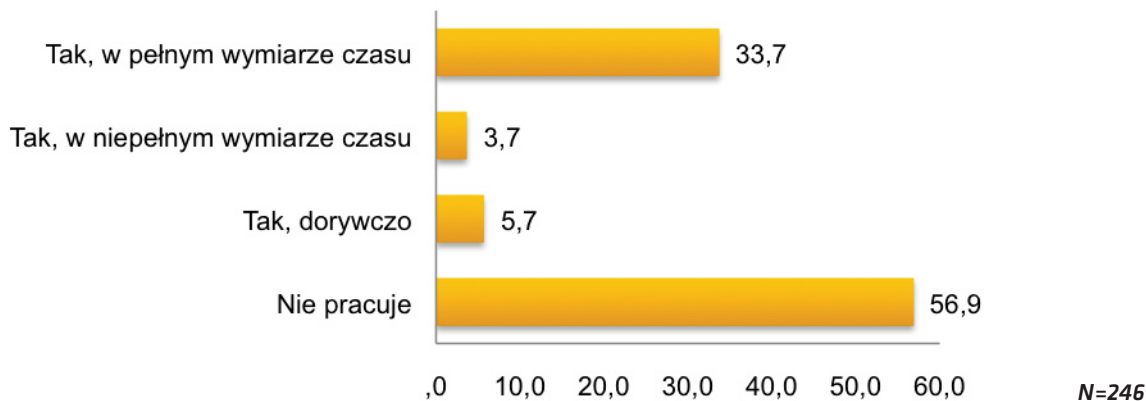

N=246

Jeśli chodzi o sytuację na rynku pracy, to niemal 34% respondentów zadeklarowało, że obecnie pracuje w pełnym wymiarze czasu. Ok. 57% respondentów zadeklarowało, że

w momencie badania nie pracowało. W niepełnym wymiarze czasu pracowało ok. 4% respondentów, a prace dorywcze wykonywało ok. 6%.

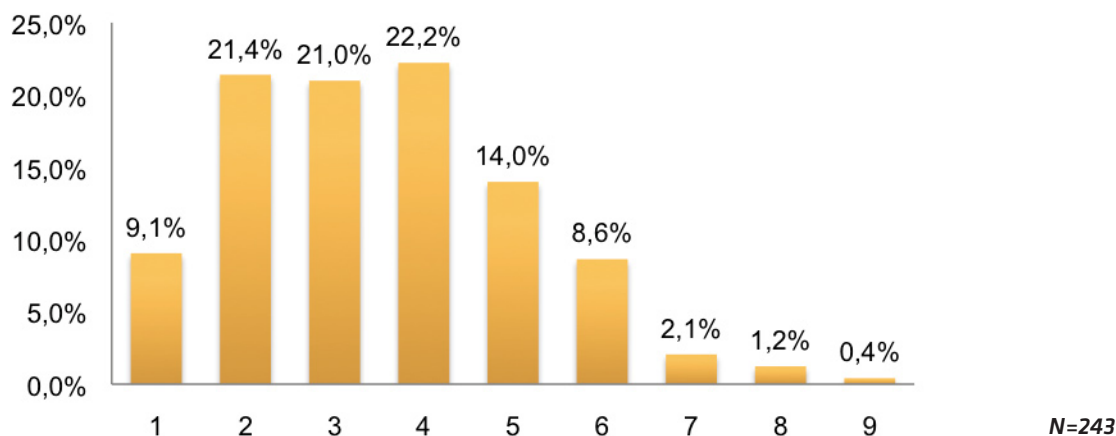
Wykres 3. Czy obecnie pracuje P. zarobkowo niezależnie od tego czy jest to P. główne źródło utrzymania? – dane w %

Wśród przebadanych osób najliczniejszą grupę stanowiły te, których gospodarstwa domowe składały się z czterech osób. Stanowiły one ponad 22% wszystkich respondentów. Respondenci, których gospodarstwa liczyły dwie osoby stanowili 21,4%, respondenci z gospodarstw trzy osobowych stanowili 21%. Stosunkowo liczną grupę stanowili również respondenci,

których gospodarstwa domowe liczyły pięć osób. Odsetek tych osób wyniósł w przebadanej próbie 14%. Respondenci, których gospodarstwa domowe stanowiły sześć i więcej osób stanowili 12,3%. Respondenci prowadzący jednoosobowe gospodarstwa domowe stanowili nieco ponad 9%.

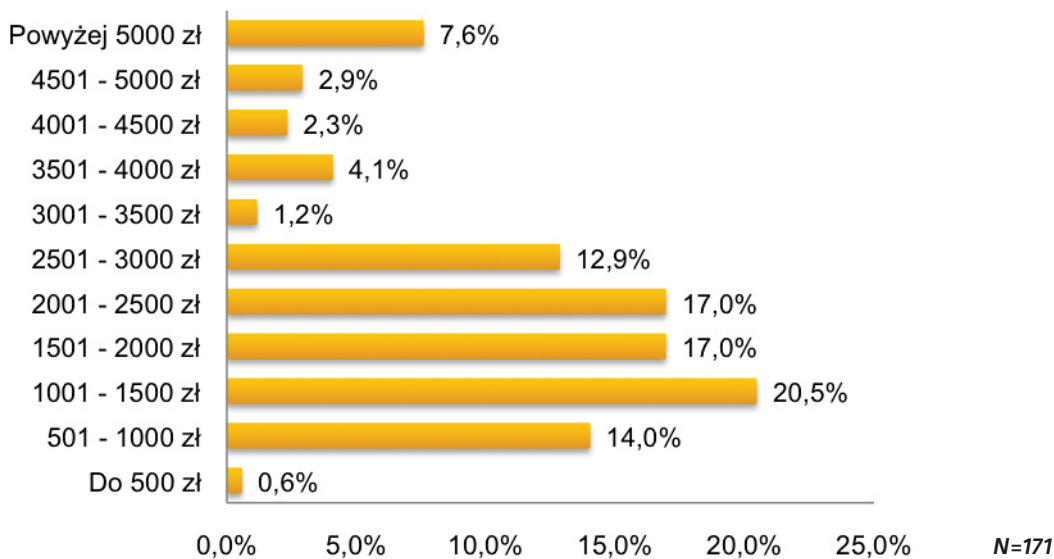
Wykres 4. Wielkość gospodarstwa domowego – dane w %

Wśród badanych osób najliczniejszą grupę stanowili respondenci, w których gospodarstwach domowych dochód netto ze wszystkich źródeł wynosił od 1000 do 1500 złotych. Grupa ta stanowiła nieco ponad 20%. Respondenci, w których gospodarstwach domowych łączny dochód netto ze wszystkich źródeł mieścił się w przedziale od 1501 do 2000 złotych stanowili 17%, taki sam odsetek stanowili respondenci,

których dochód gospodarstwa domowego netto wynosił od 2001 do 2500 złotych; w przedziale od 2501 do 3000 złotych - 12,9%. Respondenci, których gospodarstwa domowe osiągały łączny dochód w przedziale od 501 do 1000 złotych stanowili 14%, a ci z dochodem gospodarstwa domowego powyżej 5000 złotych - 7,6%.

Wykres 5. Łączny dochód gospodarstwa domowego netto ze wszystkich źródeł – dane w %

POWIAT OPATOWSKI

- INSTYTUCJE I WYDARZENIA KULTURALNE

Rozdział został opracowany
przez Wydział Promocji i Rozwoju
Powiatu Opatowskiego.

L.P.	NAZWA	ADRES	RODZAJ DZIAŁALNOŚCI
------	-------	-------	---------------------

Gmina Opatów			
1.	Regina Kusal		Wyroby z bibuły
2.	Tadeusz Kuś		Wyroby ze słomy, trawy
3.	Szkoła Muzyczna I Stopnia	Im. Fryderyka Chopina 27-500 Opatów, ul. Partyzantów 13B, tel.: (15) 868-20-12	Muzyczne kształcenie dzieci i młodzieży
4.	Szkoła Muzyczna I Stopnia im. I. J. Paderewskiego w Opatowie przy Samorządowym Zespole Szkół nr 1	ul. Ćmielowska 2, 27-500 Opatów, tel. (15) 8682347; kom. (605)352061	Muzyczne kształcenie dzieci i młodzieży
5.	Zespół Teatralno - Obrzędowy „Strefień”	Jurkowice 27 - 500 Opatów	Kultywowanie tradycji wsi opatowskiej
6.	Opatowski Ośrodek Kultury	27-500 Opatów, ul. Partyzantów 13B, tel.: (15) 868-20-12	Szeroka działalność kulturalno - oświatowa

Gmina Tarłów			
7.	Gminny Ośrodek Kultury w Tarłowie	ul. Kleparz 1 27-515 Tarłów tel. +48 15 83 85 003	Działalność kulturalno - oświatowa

Gmina Iwaniska			
8.	Gminny Ośrodek Kultury w Iwaniskach	ul. Rakowska, 27-570 Iwaniska tel. (15) 860 16 07	Działalność kulturalno - oświatowa
9.	Instytucja Kultury Zamek „Krzyztopór” w Ujeździe	Ujazd 73 27-570 Iwaniska (15) 860 11 33	
	Ewelina Bień		Zajęcia wokalne – muzyczne dla dzieci i młodzieży
	Genowefa Balicka		Rękodzieło ludowe
	Krystyna Jarosz		Rękodzieło ludowe
	Zespoły: - Stańczanie - Dworzanie - Jastrzębiacy		

Gmina Baćkowice			
	Muzeum Piórkowiana u Kaczora		Działalność kulturalno - oświatowa

Gmina Sadowie			
	Gminny Ośrodek Kultury w Sadowiu	Sadowie 90A 27 - 580 Sadowie tel. (15) 8692-432	Działalność kulturalno - oświatowa

Gmina Wojciechowice			
	Gminny Ośrodek Kultury w Wojciechowicach	Wojciechowice 36 27-532 Wojciechowice (15) 8614 031	Działalność kulturalno - oświatowa

Gmina Ożarów			
	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Ożarowie	ul. Stodolna 3 27-530 Ożarów (15) 861 10 85	Działalność kulturalno – oświatowa
	Stowarzyszenie Miłośników Powiśla Świętokrzyskiego „Doły Biedrzychowskie”	ul. Stodolna 3 27-530 Ożarów	Aktywizowanie społeczności gminy Ożarów, zwłaszcza w sołectwach nadwiślańskich - Biedrzychów, Dębno, Lasocin, Maruszów i Nowe, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zachowanie ekosystemu Powiśla, ochrona tradycji i kultury lokalnej, przybliżenie dóbr kultury społeczności lokalnej, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kwalifikacji osób dorosłych, wytyczanie tras turystycznych, pieszych i rowerowych (Nadwiślański Szlak Artystyczny) a także podejmowanie działań na rzecz promocji regionu.
	Stowarzyszenie Kulturalne „Forum”	ul. Stodolna 3 27-530 Ożarów	Stowarzyszenie Kulturalne „Forum” pracuje nad osiągnięciem rozwoju kulturalnego i intelektualnego mieszkańców miasta i gminy Ożarów. Działacze stowarzyszenia byli pomysłodawcami opracowania i wydania dziejów miasta Ożarowa oraz monografii dawnych miast Janikowa, Lasocina i Glinian. Członkowie stowarzyszenia aktywnie uczestniczą w rozwoju kontaktów z miastami partnerskimi Krościenkiem nad Dunajcem, Spisską Belą na Słowacji, a obecnie również z miastem Halicz na Ukrainie.
	Skansen Galeria „Pod Chmurką” w Maruszowie	Edward Ziarko Maruszów 16	Miejskowy artysta, twórca ludowy Edward Ziarko w swoim domu stworzył swoisty skansen kultury ludowej. W powszechnie dostępnym obiekcie zamieścił pamiątki z okresu II wojny światowej, a także narzędzia pracy rolnej oraz własnoręcznie stworzone rzeźby. Ciekawym obiektem na terenie prywatnej posesji jest zrekonstruowana, i wiernie odtworzona szkoła z lat powojennych. Pan Edward współpracuje z MGOK w Ożarowie, podczas organizacji imprez z okazji Dnia Dziecka, w ubiegłym roku jako reżyser, scenarzysta i główny organizator stworzył widowisko muzyczno- teatralne „Upiory XX-letniej Europy”.
	Eleonora Diner - Czuba		Na co dzień pracuje w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Ożarowie. Zajmuje się m. in. tkaniną artystyczną (batik, gobelin), linorytem, malarstwem olejnym. Autorka wystaw indywidualnych i zbiorowych. Uczestniczka plenerów malarskich i współorganizator licznych wystaw w Ożarowie.

	Gospodarstwo Agroturystyczne „Sielska Dolina”		Gospodarstwo agroturystyczne „Sielska Dolina” leży we wsi Nowe nad Wisłą, stanowi część trasy Nadwiślańskiego Szlaku Artystycznego. Jest współorganizatorem plenerów malarskich i rzeźbiarskich. Właściciele Halina i Czesław Sawiccy czynnie uczestniczą we wszelkich formach rozrywkowych organizowanych przez MGOK lub Urząd Miasta i Gminy w Ożarowie, czyli współdziałają w organizowaniu wycieczek rowerowych, kuligów i wypraw. Współpraca odnosi się również do udostępniania, czy zapewniania uczestnikom imprez potraw z regionalnymi potrawami (swojski stół, wyroby z regionalnej wiśni Nadwiślanki, kuchnia polowa).
	Zofia Sobótka		Poetka, członkini Zespołu Śpiewaczy Ożarowiaczy z MGOK w Ożarowie. Odtwórczyni gospodyni w widowisku obrzędowym „W zimowy wieczór z kądziałą w chałupie u Bartosów”, przedstawiając opowieść z życia konkretnej, małej społeczności ożarowszczyzny. Dorobek artystyczny pani Zofii jest oszałamiający, potrafi wyczarować niespotykane pisanki, palmy, ozdoby wielkanocne, haftuje, tworzy papierowe kwiaty o niespotykanej strukturze i wzorze, znawczyni kultury i zwyczajów, a także obrzędów regionalnych.

Gmina Lipnik

	Gminny Ośrodek Kultury & Centrum Kształcenia w Lipniku	Lipnik 27-540 Lipnik tel. 015 869 11 08	Działalność kulturalno - oświatowa
--	--	---	------------------------------------

L.P.	ORGANIZATOR	NAZWA WYDAŻENIA	MIEJSCE	TERMIN	UWAGI
Gmina Opatów					
1.	Opatowski Ośrodek Kultury/Urząd Miasta i Gminy Opatów	Gody Opatowskie	Opatowski Ośrodek Kultury	Styczeń	Podczas Godów prezentują się amatorskie zespoły kolędnicze, kultywujące lokalne obrzędy związane z kolędowaniem
2.	Opatowski Ośrodek Kultury/Urząd Miasta i Gminy Opatów	Festyn Majowy	Amfiteatr Opatowskiego Ośrodka Kultury	Maj	Podczas Festyny prezentowany jest dorobek współczesnych zespołów weselnych, niekiedy nawiązujących do dawnej muzyki ludowej
3.	Opatowski Ośrodek Kultury/Urząd Miasta i Gminy Opatów	Jarmark Opatowski	Amfiteatr Opatowskiego Ośrodka Kultury/ Rynek Miejski	Maj / Czerwiec	To swoiste święto miasta i gminy Opatów, nawiązujące w swym charakterze do historycznych jarmarków odbywających się w Opatowie. Podczas jarmarku bogato prezentują się rzemieślnicy, twórcy ludowi uprawiający dawne, a już ginące zawody, takie jak kowalstwo, garncarstwo, wykonywanie wyrobów ze słomy, oraz czołowe zakłady z ziemi opatowskiej
4.	Opatowski Ośrodek Kultury/Urząd Miasta i Gminy Opatów	Festiwal Piosenki Religijnej	Amfiteatr Opatowskiego Ośrodka Kultury	Czerwiec	Festiwal to prezentacja nurtu piosenki religijnej w wykonaniu dzieci i młodzieży
5.	Opatowski Ośrodek Kultury/Urząd Miasta i Gminy Opatów	Ogólnopolski Festiwal Piosenki Talenty	Opatowski Ośrodek Kultury	Czerwiec oraz Październik	Uczta muzyczna dla dzieci, młodzieży i dorosłych
6.	Opatowski Ośrodek Kultury/Urząd Miasta i Gminy Opatów	Tęczowe Piosenki Jana Wojdaka	Opatowski Ośrodek Kultury	Wrzesień / Październik	Impreza o zasięgu regionalnym, mająca charakter konkursowy. Promuje ona dzieci i młodzież uzdolnione wokalnie
7.	Opatowski Ośrodek Kultury/Urząd Miasta i Gminy Opatów	Opatowska Jesień Literacka	Opatowski Ośrodek Kultury	Listopad	Spotkanie z poezją gromadzące zarówno dzieci i młodzież, jak i dorosłych

Gmina Iwaniska					
8.	Gminny Ośrodek Kultury / Instytucja Kultury Zamek „Krzyżtopór” / Urząd Gminy Iwaniska	Międzynarodowy Turniej Rycerski o Szablę Krzysztofa Baldwina Ossolińskiego	Zamek Krzyżtopór w Ujeździe	Czerwiec / Lipiec	Wydarzenie swym charakterem nawiązujące do epoki, kiedy właścicielem zamku Krzyżtopór był Krzysztof Baldwin Ossoliński
9.	Urząd Gminy Iwaniska / Starostwo Powiatowe w Opatowie / Fundacja im. ks. bp. Jana Chrapka	Ogólnopolskie Warsztaty Artystyczne Osób Niepełnosprawnych	Dom Rodzinny ks. Bp. Jana Chrapka / Zamek Krzyżtopór w Ujeździe	Lipiec	Wydarzenie ma formę przeglądu twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych.

Gmina Sadowie					
10.	Gminny Ośrodek Kultury w Sadowiu / Urząd Gminy Sadowie	Piknik Sportowy	Gminny Ośrodek Kultury w Sadowiu	Sierpień	Wydarzenie kulturalno – artystyczne promujące zdrowy tryb życia

Gmina Wojciechowice					
11.	Gminny Ośrodek Kultury w Wojciechowicach / Opatowski Ośrodek Kultury	Eliminacje wstępne konkursu piosenki „Wygraj sukces”	Opatowski Ośrodek Kultury	Marzec	Wydarzenie artystyczne promujące młodych artystów uzdolnionych wokalnie
12.	Gminny Ośrodek Kultury w Wojciechowicach	XX Ogólnopolski Mały Konkurs Recytatorski	Gminny Ośrodek Kultury w Wojciechowicach	Kwiecień	Wydarzenie kulturalne skierowane do dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów
13.	Gminny Ośrodek Kultury w Wojciechowicach / Urząd Gminy Wojciechowice	„II Świątko Prosa” - festyn rodzinny	Stadion Gminny Wojciechowice	Wrzesień	Wydarzenie kulturalne mające na celu promowanie tradycji lokalnych

Gmina Ożarów

14.	Urząd Miasta i Gminy Ożarów / Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Ożarowie	Święto Kwitnącej Wiśni	Nowe	Maj	Wydarzenie kulturalne mające na celu promowanie tradycji lokalnych
15.	Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Ożarowie	Międzynarodowy Festiwal Muzyki Odnalezione	Lasocin	Maj	Wydarzenie kulturalne mające na celu promowanie tradycji lokalnych
16.	Urząd Miasta i Gminy Ożarów / Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Ożarowie / Starostwo Powiatowe w Opatowie	Plener Rzeźby dla Studentów	Nowe	Czerwiec / Lipiec	Wydarzenie artystyczne skierowane do studentów akademii sztuk pięknych
17.	Urząd Miasta i Gminy Ożarów / Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Ożarowie / Starostwo Powiatowe w Opatowie	Ogólnopolski Plener Malarski	Nowe	Czerwiec / Lipiec	Wydarzenie artystyczne skierowane do studentów akademii sztuk pięknych
18.	Urząd Miasta i Gminy Ożarów / Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Ożarowie / Buskie Centrum Kultury	Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamróż	Gliniany	Lipiec	Wydarzenie kulturalne mające na celu promowanie tradycji lokalnych
19.	Cementownia Ożarów / Urząd Miasta i Gminy Ożarów / Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Ożarowie	Dni Ożarowa	Ożarów	Wrzesień	Wydarzenie kulturalne mające na celu promowanie tradycji lokalnych

Gmina Lipnik

20.	Gminny Ośrodek Kultury we Włostowie / Urząd Gminy w Lipniku	X Biesiada Świątojańska we Włostowie	Włostów	Czerwiec	Wydarzenie kulturalne mające na celu promowanie tradycji lokalnych
21.	Gminny Ośrodek Kultury we Włostowie / Urząd Gminy w Lipniku Chrapka	Piknik rodzinny w Lipniku	Lipnik	Lipiec	Wydarzenie kulturalne mające na celu zacieśnianie więzi społecznych

ANEKS

KWESTIONARIUSZ WYWIADU

Wprowadzenie

Dzień dobry, nazywam się pracuję dla Fundacji „Wiedza Lokalna”. Fundacja realizuje badanie dotyczące uczestnictwa kultury w powiecie **[NAZWA POWIATU]** na zlecenie Narodowego Centrum Kultury. P. numer telefonu został wylosowany do udziału w badaniu spośród numerów telefonów z powiatu **[NAZWA POWIATU]**. **Badanie jest poufne** a P. odpowiedzi prezentowane będą jedynie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych. Wywiad potrwa ok 15 min.

Blok A

Na początku chciałbym/łabym porozmawiać na temat P. codziennych zajęć.

A1. Ile czasu zwykle spędza P. oglądając telewizję? Czy zazwyczaj ogląda P. telewizję:

Rzadziej niż codziennie	1	
Codziennie, ale krócej niż 1 godzinę	2	
Od 1 do 2 godzin dziennie	3	
Od 2 do 5 godzin dziennie	4	
Ponad 5 godzin dziennie	5	
Mam telewizor, ale nie oglądam	6	<i>PRZEJŚĆ DO PYT. A3</i>
Nie mam telewizji	7	
<i>(Trudno powiedzieć)</i>	88	

A2. Jakiego rodzaju programy telewizyjne ogląda P. najczęściej? Spośród tych, które odczytam proszę wskazać trzy najczęściej przez P. oglądane programów telewizyjnych:

A2A	Teleturnieje	1	0
A2B	Seriale	1	0
A2C	Filmy fabularne	1	0
A2D	Filmy dokumentalne	1	0
A2E	Filmy przyrodnicze	1	0
A2F	Programy sportowe	1	0
A2G	Programy publicystyczne i informacyjne	1	0

A3. Ile zwykle spędza P. czasu słuchając radia. Czy słucha P. radia:

Rzadziej niż codziennie	1
Codziennie, ale krócej niż 1 godzinę	2
Od 1 do 2 godzin dziennie	3
Od 2 do 5 godzin dziennie	4
Ponad 5 godzin dziennie	5
Mam odbiornik radiowy, ale nie słucham	6
Nie mam odbiornika radiowego	7
<i>(Trudno powiedzieć)</i>	88

A4. Czy czyta P. gazety, jeśli tak, to ile czasu zwykle poświęca P. na czytanie gazet?

W ogóle nie czytam gazet	PRZEJDŹ DO PYT.B1
Czytam gazety rzadziej niż codziennie	1
Czytam gazety codziennie, ale krócej niż 1 godzinę	2
Od 1 do 2 godzin dziennie	3
Od 2 do 5 godzin dziennie	4
Ponad 5 godzin dziennie	5
<i>(Trudno powiedzieć)</i>	88

Blok B

[UWAGA: PYTANIA B1 I B2 ZADAJEMY WIERSZAMI TZN. NP. B1A I NASTĘPNIE B2A]

- B1.** Czy w ciągu ostatniego roku był/a P.
B2. Ile razy w ciągu ostatniego roku był/a P.

[SPOŚRÓD PYTAŃ B2A-B2K ZADAĆ TYLKO TE, DLA KTÓRYCH RESPONDENT WSKAZAŁ ODPOWIEDŹ TAK W PYTANIACH B1A-B1K]

		NIE	TAK		WPISAĆ LICZBĘ
B1A	W kinie	0	1	B2A	<input type="text"/>
B1B	Na imprezie plenerowej połączonej z wydarzeniami artystycznymi	0	1	B2B	<input type="text"/>
B1C	Na koncercie muzyki rozrywkowej	0	1	B2C	<input type="text"/>
B1D	Na wystawie, w galerii, na wernisażu	0	1	B2D	<input type="text"/>
B1E	W bibliotece	0	1	B2E	<input type="text"/>
B1F	Na przedstawieniu w teatrze	0	1	B2F	<input type="text"/>
B1G	Na spotkaniu z twórcą kultury	0	1	B2G	<input type="text"/>
B1H	Na koncercie muzyki poważnej	0	1	B2H	<input type="text"/>
B1I	Na imprezie sportowej	0	1	B2I	<input type="text"/>
B1J	Z rodziną w restauracji	0	1	B2J	<input type="text"/>
B1K	Na przyjęciu dla grona przyjaciół, znajomych	0	1	B2K	<input type="text"/>
B1L	Na dyskotecie lub imprezie tanecznej	0	1	B2L	<input type="text"/>
B1M	Na weselu, chrzcinach lub innych okolicznościowych imprezach rodzinnych	0	1	B2M	<input type="text"/>
B1N	Poświęcił/a P. swój czas na działalność społeczną np. w organizacjach pozarządowych, przykościelnych, komitetach rodzicielskich itp.	0	1	B2N	<input type="text"/>

B3. Ile książek przeczytał/a P. w ciągu minionego roku?

[WPISAĆ LICZBĘ]

B4. Ile jest (w przybliżeniu) w Państwa domu książek (bez podręczników szkolnych i instrukcji)

nie mamy książek	1
do 25 szt.	2
26 - 50 szt.	3
51 - 100 szt.	4
101 - 500 szt.	5
ponad 500 szt.	6
(Trudno powiedzieć)	88

B5. Jak często ogląda P. filmy:

		w ogóle nie oglądam	rzadziej niż raz w miesiącu	kilka razy w miesiącu	raz w tygodniu	częściej niż raz w tygodniu
B5A	na kasetach VHS	0	1	2	3	4
B5B	na płytach DVD	0	1	2	3	4
B5C	na komputerze	0	1	2	3	4
B5D	w usługach Wideo na Żądanie	0	1	2	3	4

Blok C

C1. Proszę wymienić maksymalnie trzy imprezy kulturalne odbywające się w powiecie **[NAZWA POWIATU]**, w których P. uczestniczył/a w ciągu ostatnich 6 miesięcy

C1A _____
C1B _____
C1C _____

C2. W jaki sposób dowiaduje się P. najczęściej o odbywających się w powiecie **[NAZWA POWIATU]** imprezach kulturalnych? Proszę wskazać trzy najważniejsze dla P. źródła informacji.

		Tak	Nie
C2A	Z prasy	1	0
C2B	Z plakatów	1	0
C2C	Z telewizji	1	0
C2D	Z radia	1	0
C2E	Od rodziny i znajomych	1	0
C2F	Ze stron internetowych	1	0
C2G	Z ulotek	1	0
C2H	Z innych źródeł	1	0

C3. Ogólnie rzecz biorąc jak oceniłby/łaby P. ofertę kulturalną w powiecie **[NAZWA POWIATU]**?

Bardzo dobrze	4
Raczej dobrze	3
Raczej źle	2
Bardzo źle	1
<i>(Trudno powiedzieć)</i>	88
<i>(Odmowa odpowiedzi)</i>	99

C4. Jak często uczestniczy P. w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie powiatu?

Raz lub kilka razy w tygodniu	1	PRZEJDŹ DO PYT. D1
Raz lub kilka razy w miesiącu	2	
Raz lub kilka razy w roku	3	
Rzadziej, niż raz na rok	4	ZADAJ PYT. C5
Wcale lub prawie wcale.	5	
<i>(Trudno powiedzieć)</i>	88	PRZEJDŹ DO PYT. D1

C5. Dlaczego nie uczestniczy lub uczestniczy P. rzadko w imprezach kulturalnych?
Proszę wskazać trzy najlepiej pasujące do P. sytuacji odpowiedzi.

		Tak	Nie
C5A	Brak czasu	1	0
C5B	Brak wystarczających środków finansowych	1	0
C5C	Brak wystarczającej informacji o imprezach	1	0
C5D	Brak zainteresowania imprezami	1	0
C5E	Zły stan zdrowia lub podeszły wiek uniemożliwiający udział	1	0
C5F	Trudność w dotarciu do miejsca w których imprezy się odbywają	1	0
C5G	Brak interesującej oferty kulturalnej	1	0

Blok D

Chciałbym/łabym teraz porozmawiać chwilę o nowoczesnych mediach.

D1. Czy P. gospodarstwo domowe posiada komputer stacjonarny lub laptop?

Tak	☐	1	
Nie	☐	0	<i>PRZEJŚĆ DO PYT. D5</i>

D2. Do czego wykorzystuje P. komputer:

	Tak	Nie	
D2A Nie korzystam z komputera	☐	☐	
D2B Praca zawodowa	☐	☐	
D2C Obowiązki szkolne	☐	☐	
D2D Gry komputerowe	☐	☐	
D2E Oglądanie filmów lub słuchanie muzyki	☐	☐	
D2E Nie korzystam z komputera	☐	☐	<i>PRZEJDŹ DO PYT.D5</i>
D2G Inne	☐	☐	
D2H -----	☐	☐	

D3. Czy gospodarstwo domowe posiada dostęp do internetu?

Tak	☐	1	
Nie	☐	0	<i>PRZEJŚĆ DO PYT. D5</i>

D4. A czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

	Nie	Tak	Nie wiem/ trudno powiedzieć
D4A Recenzował/a P. treści zamieszczone w Internecie, zamieszczał/a wpisy na portalach społecznościowych, komentarze na blogach/stronach innych ludzi	0	1	88
D4B Prowadził/a P. bloga/fotobloga/vloga	0	1	88
D4C Prowadził/a własną stronę internetową	0	1	88

D5. Czy posiada P. konsolę do gier video (Xbox/Playstation itp.)

Tak	1
Nie	0

[ZADAĆ TYLKO JEŻELI W PYT D2D LUB D5 ODPOWIEDZIAŁ TAK]

D6. Jak często gra P. w gry video/gry komputerowe?

Raz lub kilka razy w tygodniu	1
Raz lub kilka razy w miesiącu	2
Raz lub kilka razy w roku	3
Rzadziej, niż raz na rok	4
Wcale lub prawie wcale.	5
<i>(Trudno powiedzieć)</i>	88

Blok E

E3.1. Proszę wymienić trzy organizacje lub grupy zajmujące się kulturą w powiecie opatowskim:

E3.1A

E3.1B

E3.1C

[PYT E3.2 NIE ZADAJEMY RESPONDENTOM, KTÓRZY W PYT. A3 WSKAZALI ODPOWIEDŹ 6 LUB 7]

E3.2. Jakich stacji radiowych słuchał/a P. w ciągu ostatniego tygodnia?

	wskazane	nie wskazane
E3.2A Radio Zet	1	0
E3.2B ESKA	1	0
E3.2C PR pr1/pr2/pr3	1	0
E3.2F RMF FM	1	0
E3.2H Radio Maryja	1	0
E3.2I Radio Opatów	1	0

[UWAGA PYTANIE E3.3 ZADAĆ TYLKO RESPONDENTOM, KTÓRZY W PYT. E3.2I WSKAZALI 0]

E3.3. Czy słuchał/a P. Radia Opatów?

Tak	1
Nie	0
(Nie wiem)	88
(Odmowa)	99

E3.4. Czy w ciągu ostatniego roku był/a P.

	nie	tak
E3.4A na zamku Krzyżtopór w Ujeździe	0	1
E3.4B w kolegiacie Opatowskiej	0	1
E3.4C na „Jarmarku Opatowskim”	0	1
E3.4D na ‘Dniach Ożarowa”	0	1
E3.4E w restauracji Żmigród w Opatowie	0	1
E3.4F na dyskoteci ‘Milano” w Baćkowicach	0	1
E3.4G w kinie w Kielcach	0	1
E3.4H w kinie w Opatowie	0	1
E3.4I w powiatowym domu kultury w Opatowie	0	1
E3.4J W jednym z gminnych domów kultury	0	1
E3.4K na wycieczce turystycznej po terenie powiatu	0	1
E3.4M wycieczce Świętokrzyskim Szlakiem Literackim	0	1

Blok M: METRYCZKA

Na zakończenie chciałbym/łabym zadać kilka pytań dotyczących P. i P. gospodarstwa domowego. Służą one do zbadania, czy w opiniach na badane tematy występują różnice między kobietami i mężczyznami, osobami pozostającymi w związku małżeńskim lub nie itd. Pytania te są bardzo ważne i służą do statystycznego opracowania wyników. Proszę pamiętać, że ankieta jest anonimowa – podane przez P. informacje wykorzystane będą jedynie w zbiorczych zestawieniach.

M1. Jakie jest P. wykształcenie? Odpowiadając na to pytanie proszę odnieść się do ostatnio ukończonej przez P. szkoły najwyższego poziomu.

Podstawowe lub niepełne podstawowe	1
Gimnazjalne	2
Zasadnicze zawodowe	3
Średnie (liceum/technikum)	4
Pomaturalne (policealne)	5
Wyższe licencjackie lub zawodowe, np. Inżynierskie (bez magisterium)	6
Magisterskie lub wyższe	7

M2. Czy obecnie uczy się P. jeszcze w szkole lub studiuje (w trybie dziennym, wieczorowym lub zaocznym)?

Tak	1
Nie	0

M3. Czy obecnie pracuje P. zarobkowo (na etacie, we własnym zakładzie lub gospodarstwie albo na pracach zleconych), niezależnie od tego, czy jest to Pana(i) główne źródło utrzymania?

Tak, w pełnym wymiarze czasu	1
Tak, w niepełnym wymiarze czasu	2
Tak, dorywczo	3
Nie	4

M4. Z ilu osób razem z P. składa się P. gospodarstwo domowe?
[WPISAĆ LICZBĘ OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM]

Tak	1
Nie	0
<i>(Nie wiem)</i>	88
<i>(Odmowa)</i>	99

M5. A ile zazwyczaj wynosi łączny miesięczny dochód P. gospodarstwa domowego netto (na rękę)?

Do 500 zł	1
501-1000 zł	2
1001-1500 zł	3
1501-2000 zł	4
2001-2500 zł	5
2501-3000 zł	6
3001-3500 zł	7
3501-4000 zł	8
4001-4500 zł	9
4501-5000 zł	10
Powyżej 5000 zł	11
<i>(Trudno powiedzieć)</i>	88
<i>(Odmowa odpowiedzi)</i>	99

To już wszystkie pytania. Bardzo dziękuję za poświęcony mi czas i uwagę.

[KONIEC WYWIADU]